

Νίκη της Νέας Δημοκρατίας στις εκλογές της 7ης Ιουλίου 2019

Νίκη με ποσοστό 39,85 % και 158 βουλευτές σημείωσε η Νέα Δημοκρατία στις εκλογές 7ης Ιουλίου 2019 και σχημάτισε νέα κυβέρνηση με πρωθυπουργό τον Κυριάκο Μητσοτάκη.

Τα συγκεντρωτικά αποτελέσματα σε όλη την Ελλάδα φαίνονται στον επόμενο πίνακα.

Κόμμα	%	Έδρες
ΝΕΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ	39,85	158
ΣΥΡΙΖΑ	31,53	86
ΚΙΝΑΛ	8,10	22
Κ.Κ.Ε.	5,30	15
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ	3,70	10
ΜΕΡΑ 25	3,44	9

Στο νομό Χανίων εκλέγονται από τη Νέα Δημοκρατία βουλευτές οι: Ντόρα Μπακογιάννη, Μανούσος Βολουδάκης και Βασίλης Διγαλάκης, και από τον ΣΥΡΙΖΑ ο Παύλος Πολλάκης.

Τα αποτελέσματα από το εκλογικό τμήμα Αρμένων ήταν

Εγγεγραμμένοι: Ψηφίσαντες: 311
Λευκά: 4, Άκυρα: 6, Έγκυρα: 301

Κόμμα	Ψήφοι
ΝΕΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ	101
ΣΥΡΙΖΑ	93
Κ.Κ.Ε.	29
ΚΙΝΑΛ	29
ΜΕΡΑ 25	19
ΠΛΕΥΣΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ	15
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ	7
Ένωση Κεντρώων	3

ΦΘΙΝΟΠΩΡΟ 2019

Σαββατόβραδο στη συνοικία τού φθινοπώρου (απόσπασμα)

Απόψε νοιώθω πως οι κύκνοι κρυώνουν.
Ένα πλοίο παιδικό έφυγε.
Το νερό είναι παγωμένο. Ένας κρίνος
νυστάζει.
Πού είσαι; Κλείσε το παράθυρο. Δίπλωσε
τη σημαία
Φωτιά ερμηική στο βραδινό βουνό.
Δεν είναι βοσκοί να θυμηθούν. Δεν είναι
τίποτα να ζεσταθεί.
Τίποτα εκτός απ' την ίδια τη φωνή σου
που ενθαρρύνει σιγά τον εαυτό της.
Κι όμως είναι πολύ απλό αυτό που σου λέω.
Σα να κατεβαίνεις πιασμένος απ' το χέρι
του ίσκιου πολλά σκαλοπάτια.
Πολλά σκαλοπάτια. Τότε μάζευες τα πανιά
του ανέμου σαν ένας εύθυμος ναύτης

κ' ήξερες πως κάθε Κυριακή
στο προαύλιο με τ' άσπρα και μαύρα
πλακάκια
οι μικροί άγγελοι βάφαν τα σκολιανά
παπούτσια τους
και τραγουδούσαν κείνο το παλιό ποιμενικό
τραγούδι. Μήτε που το θυμάμαι.
Μη το θυμάσαι τάχα εσύ; Κάθε πρωί
Κυριακής.

Γιάννης Ρίτσος,
Από τη συγκεντρωτική έκδοση
Ποιήματα [Α' Τόμος] (1978)

Βιογραφικά στοιχεία του ποιητή,
στη σελίδα 11

Στο τεύχος που έχετε στα χέρια σας, μπορείτε να διαβάσετε...

- ❖ **σελ. 2:** Ήτανε μεγάλος Τσαμούρης, του Γ. Καπριδάκη
- ❖ **σελ. 3:** Η Ροδαρά μας, του Χαράλαμπου Ελευθεροπολίτη
- ❖ **σελ. 4 & 5:** Η συναυλία του μουσικού συλλόγου «Χαρίλαος» στους Αρμένους Αποκορώνου, του Μ.Π.
- ❖ **σελ. 6:** Το Γραμματσάκι μας, του γερω-Χαράλαμπου

- ❖ **σελ. 7:** Εκδρομή στο φαράγγι της Πατσού, της Μ. Γαλανάκη
- ❖ **σελ. 8 & 9:** Αρμένιοι, Κλήδονας 2019
- ❖ **σελ. 10:** Ειρηναία 2019 στο Νεροχώρι, του Π. Πανηγυράκη
- ❖ **σελ. 11:** Γιάννης Ρίτσος
- ❖ **σελ. 11:** Απαντητική επιστολή στον Ελευθερόστομο Εραστή τσ'αλήθειας, του Παλιού Αρμενιανού

- ❖ **σελ. 12:** Εκδηλώσεις Ομοσπονδίας Σωματείων Αποκορώνου, του Γ. Τερεζάκη
- ❖ **σελ. 13:** Η εκδρομή των Αποκορωνιωτών, του Γ. Γιακουμινάκη
- ❖ **σελ. 14:** Αυτοί που φεύγουν...
- ❖ **σελ. 15:** Αρμενιανά ομοιοκατάληκτα, του Παλιού Αρμενιανού
- ❖ **σελ. 16:** Κοινωνικά, Δωρεές, Ειδήσεις

Ήτανε μεγάλος τσαμούρης

Μάης μήνας πρέπει νάτανε όταν έστειλε στο Στελιό ο πατέρας του, να ποτίσει και να μεταδέσει τον γάιδαρό τους.

Δεν καλόθελε εκείνο γιατί έπαιζε μπάλες με τα γειτονάκια, αλλά για να μην μανίσει ο αφέντης του κι αρπάξει το βιτσαλάκι... έφυγε χωρίς δεύτερη κουβέντα. Στον δρόμο συνάντησε και τον Νεκτάριο παιδί του παπά τσ'ενορίας..., αμάθητο και ακάτεχο από γαϊδάρους κ' γιδοπρόβατα.

-Έλα Νεκταριό να κάνομε ένα βολιτάκι, να φάμε στον δρόμο μούρνα κι αμπουρνέλες να σου δείξω και μια κοτσυφέ πούχει μικιά πουλάκια.

-Κάτσε δυο λεφτά να το πω στην μαμά μου, να βάλω και τα σπορτεξάκια μου κι έφταξα. -Δεν χρειάζονται μωρέ παπούτσια και ποπτά, μα κι εγώ ξυπόλυτος είμαι δε με θωρείς...μόνο πορπάτιε γλήγορα-γλήγορα να μπροκάμουμε να παίξουμε κιόλας.

Μπροστά πήγαινε το Στελιό πατώντας πέτρες και τσίτες με τα πατουχάκια του -που ήταν σαν πεσί από την ξυπολυσιά- και πίσω το Νεκταριό, ατζοπατώντας με τση τσίτες, και χορεύοντας με τα χαλίκια.

-Πήγαινε πιο σιγά βρε Στελάκι να χαρείς, και μου ξελουρίσανε τ'ατζάκια μου οι τσίτες. -Δεν κολώνουν οι γι άντρες μπρε Νεκταριούλη, γιαε εγώ πως τση πατώ και δεν παθαίνω πράμα...να θώριε να μαθαίνεις... και σαν τον φουρόκατο έπαιξε τον πήδο σε μια γαϊδουρότσιτα...

Δεν είχε συνηθίσει όμως στην ξυπολυσιά το παπαδοπαίδι..., κι εκιά που πήγε

να πατήσει απαλά απαλά μια αστιβίδα τσιτώθηκαν τα πατουχάκια του, κι άρχισε να νιαουρίζει σαν το κατσούλι.

-Μην κλαουρίζεις μωρέ Νεκταριούλη και δεν μπορώ να σε γροικώ... μόνο κάτσε επαέ στο χαρακάκι κι εγώ θα σε πάω στο σπίτι καβάλα στον γάιδαρο.

Σε λίγο ξεπρόβαλε μέσα από βάτους και συκιές κολλημένος σαν βδέλα στην πλάτη του ζωντανού, στάθηκε κι ανέβασε τον φίλο τσι καπούλες, έπαιξε δυο γερά λαχτίδια στα πλευρά του γαϊδάρου και ξεκίνησαν για το χωριό.

Η κούρσα πήγαινε ρολόι μέχρι την ώρα

που άναψαν τα αίματα του γαϊδουράκου, όταν μυρίστηκε ότι εκεί κοντά ήταν δεμένη η γαϊδούρα του μπάρμπα Γιάννη.

Με μια διπλοτσιλιά σε στυλ ανάποδης σούζας πετά μέσα τσι βάτους τον Νεκταριούλη... και τσινώντας στον αέρα με γκανιές και ποδοβολητά, έτρεχε βολίδα για το σώχωρο.

Δεν μπόρεσε να βαστήξει την φούρια του το Στελιό, το πέταξε κι αυτό ανάσκελα στον πάσπαλο...κι εθώριε τον εραστή να κυνηγά με πάθος την αγαπτική του, κι αυτή να του ανταποδίδει την αγάπη της με απανωτά διπλοτσινίδια στα μούτρα.

-Ε, του κερατά το χτήμα μια λύσσα που την έχει και παρολίγο να μισερώσει τα κοπέλια..., ακούστηκε να βαταλαλεί ο μπάρμπα Νικόλας από το δίπλα μετόχι που έβοσκε το βούγια του...

-Γιάντα μωρέ κοπέλι μου επήγες κι έλυσες τον μπουρίκο σας να πάει να ντρακάρει την ξένη γαϊδάρα και να σας σε γυρεύει μετά απανοπρούκια ο σύντεκνος..., μπρε γαμώ το στανιό μου δεν το κάτεχες πως ο γάιδαρος σας είναι μεγάλος τσαμούρης, και ετούτηνε την εποχή άμα δει θυληκιά, τονέ πιάνει ντελίριο...

Πάλι καλά που δεν σε δάγκασε κακορίμαλο...

Άντε, σάλευε εδά να ξεμπερδέψεις το παπαδοπαίδι από τσι βάτους και να τ'αναβαστάς να πάτε σιγά σιγά στο χωριό, μα εγώ δεν λέω πράμα τ'αφέντη σου.

-Όν θείο μη του το πεις, για θα με ξυλοφορτώσει σαν τον γάιδαρο...!!!!

Γιώργος Καπριδάκης
Σεπτέμβρης, 2019

Η "Ε" ενημερώνει ότι η ύλη για το επόμενο φύλλο θα πρέπει να έχει φτάσει στην εφημερίδα μέχρι 8/11/2019.

ελευθερόπολις

Τριμηνιαία έκδοση του Συλλόγου Αρμενιανών Χανίων «Ο ΚΡΙΤΟΒΟΥΛΙΔΗΣ» Εκδίδεται με τη συνεργασία της Τοπικής Κοινότητας Αρμένων

ΚΩΔΙΚΟΣ 4125

Εκδίδεται και διευθύνεται από συντακτική επιτροπή.

Δωρεές στον Τραπεζικό λογαριασμό Εθνικής Τράπεζας GR9001101560000015676103433

Εκδότης-Διευθυντής:

Γιάννης Σ. Τσακίρακις
Σουλίου 124, 173.42 Αγ. Δημήτριος
Τηλ. 210-99.16.613,
Email: itsakir@otenet.gr

www.armenoi.gr
ISSN 1109-3056

ΣΤΑΥΡΟΣ ΚΑΛΑΪΤΖΟΓΛΟΥ
stclairis@yahoo.gr

Ακόμη μια αναφορά στην εφημεριδούλα μας...

Ο Σταύρος Καλαϊτζόγλου, στον πλούσιο σχολιασμό του «...του έρωτα με την παλιά γραφή» κάνει αναφορά στην «θαυμάσια και, όπως πάντα πλούσια 16σέλιδη περιοδική έκδοση των

Αρμενιανών Αποκορώνου η "Ελευθερόπολις" (τ.90) που αποτελεί ένα μπουκέτο νοσταλγικής "κρητικής παράδοσης" πλαισιωμένο κι από σκηνές της σύγχρονης ζωής. [...]

Τον ευχαριστούμε και τον συχαίρομε για την «Επικαιρότητα» των Χανιώτικων Νέων που τόσα χρόνια, με την συγγραφική και επιμέλειά του, μας κρατά συντροφιά.

Έγραψαν για μας....

...ΤΑ ΠΑΡΑΠΑΝΩ μας θύμισε η θαυμάσια και, όπως πάντα πλούσια 16σέλιδη περιοδική έκδοση των Αρμενιανών Αποκορώνου η "Ελευθερόπολις" (τ.90) που αποτελεί ένα μπουκέτο νοσταλγικής "κρητικής παράδοσης" πλαισιωμένο κι από σκηνές της σύγχρονης ζωής. Σε μικρή συλλογή ερωτικών στιχογραμμάτων αλληλογραφίας (5) διαβάζουμε:

• "Γράμμα με το κεράκι μου/ θα γράψω να σου στείλω και θάχω μέσα στο χαρτί/ χαιρετισμό 'να μίλο".

[Ο αγιάτρευτος καμής του έρωτα που -όπως στον Ερωτόκριτο- τον "γιάνει" ένα μίλο!]

• "Κι όντε θα πιάσεις το χαρτί, το γράμμα να ξανοίξεις βγάλε το μαντηλάκι σου, τα δάκρυα να σφουγγίζεις".

[Η ξενιτιά είναι φαρμάκι, και το γράμμα ένας τρόπος να μπει ο ξενιτεμένος σπίτι. Έτσι, το δάκρυ ήταν αναπόσπαστο στοιχείο της "συνάντησης"]

• "Να γράψω θέλω μια γραφή/ μια Παρασκευήν ημέρα, να σου τη στείλω, αγάπη μου, με τη δική μου χέρα".

Ελευθεροπολιτικά...

Πάντα πιστή στο ραντεβού της η "Ελευθερόπολις", η τριμηνιαία έκδοση του Συλλόγου Αρμενιανών Χανίων "Ο Κριτοβουλιδής", με υπέθετο τον Γιάννη Τσακίρακις. Πιό και πώς περιμένα, ωστόσο, τον εκρημο της με τον ταχυδρόμο. Μακράν το καλύτερο έντυπο του είδους της, και ως προς την όλη "εμπέση", αλλά και ως προς τα περιεχόμενα. Είκοσι τέσσερα χρόνια κρατά το "άρμα" της κι έπειτα συνέχεια... Κι αν έσω να διαβάζω κάθε φορά, αρπίζοντας πάντα με Χαράλαμμο Μπουρνόζου...

Φωτίζοντας τον πολιτικό Νίκο Καζαντζάκη (από τα "Χ.Ν."), του Δ. Μαρτίδακη "Η Ροδόρα μας", του Χαράλαμμο Ελευθεροπολίτη. Το τεράστιο της Υγιποκατικής τεχνίτορας και ο φίλος μου ο Γιώργος του Μανώλη Ευθ. Πιπεράκη. "Το Γραμματόκι μας", του γέρο Χαράλαμμο. "Σε παλιούς και νέους Ελευθεροπολίτες", του Ελευθερότομου εραστή τσ' αλέθιας. "Ενα ταξί στους Αρμένους παρακαλώ", της Κικής Βασι...

σόλια "Η Πομπή" της Νόλλης Παπαγιάννη. "Η φήρος του Παπασιούλη" του Γ. Καπριδάκη. "Αρμενιανό ομοεισπάλια" του Παλιού Αρμενιανού. Σιν τσ' ποίημα "Ακ' μήνα" της Πόπης Λαμπρινά - Παβλιόκη στην πρώτη σελίδα. Τα περιεχόμενα του τελευταίου του με αριθμ. 95 φύλλου (Απρίλιος, Μάιος, Ιούνιος 2019) της "Ελευθεροπόλεως". Μαζ' με τα νέα της τρέχουσας επικαιρότητας, διατηνόμενα με ηθόσημο φωτογραφικό υλικό. Ενα απ' αυτά και το διδακταριό του Στρατή Χαράλαμμο Μπουρνόζου, με το οποίο θα κλείσω...

Γιος του και για χρόνια εκλεκτού συνεργάτη της εφημερίδας μας, ιστορικός ερευνητής Χαράλαμμος Μπουρνόζου (γνωστός και με τα ψευδώνυμα "Τέρος Χαράλαμπος" και Χαράλαμπος Ελευθεροπολίτης) ο Στρατής που από το 2017 είναι συνεργάτης του Ιδρυματισμού της Βουλής των Ελλήνων για τον Κοινωνιολογικό και τη Δημοκρατία. Το μέλο κείνο απ' τη μηλιά. Το μέλο που με "χαιρε" να γράψω για να συνοδεύσω τα συγκαταρκτήρια μου!

Ο Βαγγέλης Κακατσάκης στα Χανιώτικα Νέα για μια ακόμη φορά αναφέρεται με καλοσύνη και ιδιαίτερα θετικά σχόλια στην εφημεριδούλα μας, την «Ελευθερόπολη».

Τον ευχαριστούμε από καρδιάς και υποσχόμαστε να συνεχίσουμε την προσπάθειά μας, ώστε πάντοτε η «Ελευθερόπολη» να μένει «πιστή» στο τριμηνιαίο ραντεβού της.

Η ροδαρά μας

Πέμπω σας χαιρετίσματα ένα ματσάκι ρόδα.

της Ροδαράς
τούτης τα ρόδα
τα κορφολογά
'πο τα περιβόλια
της γραφής
ο Χαράλαμπος
Ελευθεροπολίτης

Μαντινάδες

Στον ουρανό θε ν' ανεβώ
να δω ο Θεός πώς κρίνει
σαν αρνηθεί κιανείς κιαμιά
τι βάσανα του δίνει.

Ω Θε μου πούσαι στα ψηλά,
κατέβα κάμε κρίση
γιά 'να ψιλομελάχρονο
που θέλει να με 'φήσει.

Σημάδια τα' ουρανού θωρώ
μα δεν γατέχω 'ντα 'ναι
'λω πώς δα ξεχωρίσωμε
θεοτική φωτιά 'ναι.

Όποιος δεν επορπάτηξε
τη νύχτα με φεγγάτι
και ταχυνή με τη δροσιά
τον κόσμο δεν εκάρη.

Τ' άστρα δε βασιλεύουνε
μα ο ήλιος τα θαμπώνει
κι η όψη του προσώπου του
τον άνθρωπο σκλαβώνει.

Δευτεροϊούλη αστροφεγγιά
κι αυγουσθιανό φεγγάρι
η μάνα σου να σε χαρεί
κι αυτός που θα σε πάρει.

Ψεύτρα 'ταν η αγάπη σου
σαν τ' Απριλιού το χιόνι
απού το ρίχνει αποβραδύς
και το πρωί το λιώνει.

Ήλιε μου πούσαι στα ψηλά
και πας να βασιλέψεις
ένα γ-κορμί που λάβωσες
γιάγειρε να γιατρέψεις.

Μα συ με το γινάτι σου
και το Θεό θυμώνεις
κάνει σεισμούς και τρέμ' η γης,
μα συ δε μετανιώνεις.

Μη συλλογάσαι, μάθια μου,
κι όλα του κόσμου αλλάσουν
και τα θολώτερα νερά
κι αυτά κατασταλάσουν.

Τ'αχείλι σου το κόκκινο
ήθελα να φιλήσω
μα κείνο στάζει το κρασί,
φοβούμαι μη μεθύσω.

(από τη συλλογή της
Ευαγγελίας Κ. Φραγκάκι,
«Συμβολή στα λαογραφικά της
Κρήτης», τυπογραφείο Ιωάννου
Γκούφα, Αθήνα 1949).

Παροιμίες

Να λείπει το πιπέρι μου, να δω τη
μαγεριά σου (Για τους ανάξιους
που τους βοηθάνε άλλοι, κι έτσι
μόνο προκόβουν).

Νόστιμα και τα κάρδαμα, σε
όποιον έχει πείνα.

Ο χορτασμένος νηστικού δεν
πιστεύγει.

Στο λιανό κοχλιό χτίζει το μου-
τουπάκι ντου (για φτωχούς που
δεν υπάρχει ελπίδα να αποκτή-
σουν σπίτι).

Όποιος κάτσει με στραβό το πρωί
αλληθωρίζει.

Όσάν τον σκλάβο δούλευγε και
σαν τον άρχο γεύου.

Γαιδάρου λύρα παίζανε κι αυτός
τ' αυτιά του κούνιε.

Αθιβολές

«Ίντα κάνει το φιλιτσάκι μου;
Ο Κωστής Μάνος, από τους στε-
νούς φίλους του Βενιζέλου και
επαναστάτης κοντά του στο Θέρισο,
σύμφωνα με την συνήθεια των
παλιών πολιτευομένων, βάφτιζε
παιδιά πολιτικών φίλων του,
παλιών και καινούργιων, αγόρια
και κορίτσια.

Οι πιο πολλοί από τους πολιτευτές
της εποχής εκείνης θυμότανε τους
φιλιότσους των και ρωτούσανε
σωστά, όταν συναντούσανε τον
σύντεκνο:

–«Ίντα κάμει ο φιλιότσος μου;» ή
–«Ίντα κάμει η φιλιότσα μου;».

Ο Μάνος όμως δεν μπορούσε
να συγκρατήσει αν ήταν αγόρι ή
κορίτσι το παιδί που είχε βαφτί-
σει. Είχε βρει, λοιπόν, ως λύση
την ερώτηση:

–«Ίντα κάνει το φιλιτσάκι μου;»
– κι έτσι έπεφτε πάντοτε μέσα.

Αριστ. Ι. Κριάρης,
«Αθιβολές», τόμ. Α',
εκδ. Κνωσός,
Αθήνα 1979, σ. 168)

λόγου χάριν Ερωτόκριτος

μέρος Γ', στ. 1335-1394, 1405-1420, 1431-1448
(Κρήτη, γύρω στα 1610)

ΕΡΩΤΟΚΡΙΤΟΣ

Λέγει της ο Ρωτόκριτος: «Ήκουσες τα μαντάτα,
που ο Κύρης σου μ' εξόρισε στη ξενιτιάς τη στρατά;
Κι εφάνη του κι εσφάγηκεν ο-γι' αφορμή ειδική μου,
σαν ήμαθε την προξενιάν, που 'κουσε του γονή μου.
Κι έτοιος λογής εμάνισε, τόσο βαρύ του φάνη,
κι ο Κύρης μου απ' την πρίκαν του λογιάζω ν' αποθάνει.
Τέσσερεις μέρες μοναχάς μου 'δωκε ν' ανιμένω,
κι απόκει να ξενιτευτώ, πολλά μακρά να ππαινώ.
Και πώς να σ' αποχωριστώ, και πώς να σου μακρύνω,
και πώς να ζήσω δίχως σου στο χωρισμόν εκείνο;
Εσίμωσε το τέλος μου, μάθεις το θες, Κερά μου,
στα ξένα πως μ' εθάψασι, κι εκεί 'ν' τα κόκκαλά μου.
Κατέχω το κι ο Κύρης σου γλήγορα σε παντρεύγει,
ρηγόπουλο, αφεντόπουλο, σαν είσαι συ, γυρεύγει.
Κι ουδέ μπορείς ν' αντισταθείς, σα θέλουν οι γονείς σου
νικούν την-ε τη γνώμη σου, κι αλλάσσει η όρεξή σου.
Μια χάρη, αφέντρα, σου ζητώ, κι εκείνη θέλω μόνο,
και μετά κείνη ολόχαρος τη ζήση μου τελειώνω.
Την ώρα που αρραβωνιαστείς, να βαρاناστενάξεις,
κι όντε σα νύφη στολιστείς, σαν παντρεμένη αλλάξεις,
ν' αναδακρυσώσεις και να πεις "Ρωτόκριτε καημένη,
τά σου 'ταξα λησμόνησα, το 'θελες πλιό δεν είναι".
Κι όντε σ' αγάπη αλλού γαμπρού θες δώσεις την εξά σου,
κι νοικοκύρης να γενεί στα κάλλη τσ' ομορφιάς σου,
όντε με σπλάχνος σε φιλεί και σε περιλαμπάνει,
θυμήσου ενός οπού για σε εβάλθη ν' αποθάνει.
Θυμήσου πως μ' επλήγωσες, κι έχω θανάτου πόνον,
κι ουδέ ν' απλώσω μου 'δωκες σκιάς το δακτύλι μόνον.
Και κάθε μήνα μιά φορά μέσα στην κάμερά σου,
λόγιασε τά 'παθα για σε, να με πονεί η καρδιά σου.
Και πιάνε και τη σγουραφιάν, που 'βρες στ' αρμάρι μέσα,
και τα τραγούδια, που 'λεγα, κι οπού πολλά σου αρέσα,
και διάβαζέ τα, θώρειε τα, κι αναθυμού κι εμένα,
που μ' εξορίσανε ο-για σε πολλά μακρά στα ξένα.
Κι όντε σου πουν κι απόθανα, λυπήσου με και κλάψε,
και τα τραγούδια που 'βγαλα, μες στη φωτιάν τα κάψε,
για να μην έχεις αφορμήν εις-ε καιρόν κιανένα,
πλιο σου να τ' αναθυμηθείς, μα να 'ν' λησμονημένα.
Παρακαλώ, θυμού καλά, ό,τι σου λέγω τώρα,
κι ο-γλήγορα μισεύγω σου, κι εβγαίνω από τη χώρα.
Κι ας τάξω ο κακορίζικος, πως δε σ' είδα ποτέ μου,
μα ένα κερί-ν αφτούμενον εκράτουν, κι ήσπνσέ μου.
[...]

ΑΡΕΤΟΥΣΑ

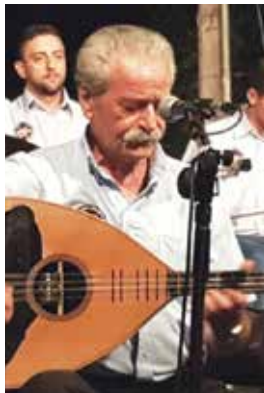
«Τα λόγια σου, Ρωτόκριτε, φαρμάκι-ν εβαστούσαν,
κι ουδ' όλπιζα, ουδ' ανήμενα τ' αφτιά μου ό,τι σ' ακούσαν.
Ίντά 'ναι τούτα τά μιλείς, κι ο νους σου πώς τα βάνει;
Πού τα 'βρε αυτάνα η γλώσσα σου οπού μ' αναθιβάνει;
Και πώς μπορεί τούτη η καρδιά, που με χαρά μεγάλη
στη μέσν της εφύτρεψε τα νόστιμά σου κάλλη,
και θρέφσαι καθημερνό, στα σωθικά ριζώνεις,
ποτίζει σε το αίμα τση, κι ανθείς και μεγαλώνεις,
κι ως σ' έβαλε, σ' εκλείδωσε, δε θέλει πλιό ν' ανοίξει,
και το κλειδί-ν ετσάκισεν, άλλης να μη σε δείξει.
Και πώς μπορεί άλλο δεντρόν, άλλοι βλαστοί κι άλλ' άθη,
μέσα τση πλιό να ριζωθούν, που το κλειδί-ν εκάθη;
[...]

(από την κριτική έκδοση του «Ερωτόκριτου»,
σε επιμέλεια **Στυλιανού Αλεξίου**, εκδ. Ερμής, Αθήνα 1985)

Η Συναυλία του μουσικού συλλόγου Τα πρόσωπα και τα όργανα

Οι οργανοπαίκτες (μέρος της ορχήστρας)

Όταν χτυπούνε τον λαούτι οι χορδές,
χοροπηδά η καρδιά μου από χαρά,
και στα γυρίσματα της λύρας, παίρνει στροφές
κι αναβαίνει στον ουρανό χορεύοντας...

«Χαρίλαος» στους Αρμένους Αποκορώνου Οι Ελληνοαυστραλοί λεβέντες χορευτές

Μια ξεχωριστή εμπειρία έζησαν όσοι παρακολούθησαν τη συναυλία του Παραδοσιακού Μουσικού Συλλόγου Αποκορώνου «Χαρίλαος» στο χωριό μας, τους Αρμένους, την 1η Αυγούστου του τρέχοντος έτους, 2019. Καλά στημένη και οργανωμένη από τον Μουσικό Σύλλογο σε συνεργασία με τον Πολιτιστικό Σύλλογο Αρμένων και την υποστήριξη του Δήμου Αποκορώνου, η παράσταση, άφησε άριστες εντυπώσεις. Ο δικηγόρος κύριος **Γιάννης Ντερμανάκης** με την εισαγωγική του ομιλία αναφέρθηκε στους ηρωικούς αγώνες και τις θυσίες των Αποκορωνιωτών αγωνιστών, στη δύσκολη πορεία της Κρήτης προς την απελευθέρωση από τον Τουρκικό ζυγό. Μια συνεχής θυσία, ένα ατέλειωτο φόρο αίματος, που τον πλήρωναν για χρόνια αγόγγυστα, για να κρατήσουν την ελπίδα της απελευθέρωσης ζωντανή. Πολεμώντας παλληκαρήσια, βάζοντας πάνω από τη ζωή τους το συμφέρον της Κρήτης και της Ελλάδας, κέρδισαν επάξια την πρώτη θέση στον κατάλογο των πρώων-αγωνιστών σε πανελλήνια κλίμακα.

Μετά την ομιλία του κ. Ντερμανάκη, το λόγο πήραν τα μουσικά όργανα και τα καλλιφωνα λαρύγγια. Στη στιγμή, ξεχάστηκε ο βαρύς μακρόχρονος ζυγός, οι καρδιές συνδέθηκαν με τις χορδές της λύρας του λαούτου και της κιθάρας, αλλά και τα ρυθ-

μοκούταλα του χωριανού μας **Δημήτρη Αβερκάκη**, και άρχισε η «ανάταση» της ψυχής. Είκοσι τρεις συνολικά μουσικοί έδωσαν τον καλύτερο τους εαυτό, για να τέρψουν τον ευαίσθητο εσωτερικό μας κόσμο και να τον ανεβάσουν σε επίπεδα υπερκόσμια. Γιατί τα αρμονικά ακούσματα των μουσικών οργάνων και της ανθρώπινης φωνής δεν είναι παρά ένας συντονισμός σε συχνότητες, που ξεφεύγουν από το γήινο επίπεδο και οδηγούν στις ανώτερες κλίμακες της παγκόσμιας πνευματικής υπόστασης. Και στη συγκεκριμένη περίπτωση, αυτό

που συνέβαλε αποφασιστικά στην ανύψωση αυτή είναι το γεγονός ότι οι μουσικοί του «Χαρίλαος» δεν είχαν ως στόχο την προσωπική τους προβολή, αλλά το καλύτερο, κατά το δυνατόν, ομαδικό αποτέλεσμα. Και χτύπησαν στην καρδιά του στόχου τους, αλλά και στη δική μας. Το παίξιμό τους άψογο, η επιλογή συνθέσεων διαχρονικών και η αποφυγή σύγχρονων ακουσμάτων-«παγίδων», μας χάρισε μια εμπειρία μοναδική. Συγχαρητήρια σε όλους τους μουσικούς και τους συντελεστές της εκδήλωσης αυτής.

Συγχαρητήρια, όμως, αξίζουν και στον **χορευτικό Όμιλο** της Παγκρήτιας Ένωσης Μελβούρνης της μακρινής Αυστραλίας, που δεν ξεχνά τις ρίζες της, και έκλεισε την εκδήλωση με ωραιότατους κρητικούς χορούς, που θα τους ζήλευαν τα καλύτερα σύγχρονα χορευτικά συγκροτήματα.

Άφησα για το τέλος την ξεχωριστή «μνεία» και τα εύσημα, για τον **Πολιτιστικό Σύλλογο Αρμένων** και τον πρόεδρό του **Γιώργη Αβερκάκη**. Ξεπέρασαν όλοι τους τον εαυτό τους, για να οργανώσουν και να μας δώσουν μια τόσο επιτυχημένη – για τα τοπικά δεδομένα– μουσική βραδιά. Μπράβο τους, μπράβο τους, μπράβο τους!

Μ.Π.

Οι φωτογραφίες είναι ευγενική προσφορά του Γαβριήλ Γαβριηλίδη και του Μανώλη Πιπεράκη

ΤΟ ΓΡΑΜΜΑΤΣΑΚΙ ΤΟΥ ΓΕΡΩ

Ο τρόζακας¹, ο Καργιάτζουλας² και ο πατήρ Ευλάμπιος

Να σου διηγηθώ, σύντεκνε αναγνώστη, τα πάθη μου του γέρω που, καθώς θα το γνωρίζεις, όσο διαβαίνουν οι καιροί τόσο κι αχαμνούνται³ ο νους και το μνημονικό τ' ανθρώπου και σαφίς⁴ μπουνταλές⁵ σου ξεφουρνίζει...

Είχα, το λοιπόν, ένα τελέφωνο παμπάλαιο, του καιρού του Νώε –γη του Γκράχαμ Μπελ, του εφευρέτη τση συσκευής–, σαβαλιασμένο σαν και τον απατό μου⁶ και όλο αγκομαχπτά και διακοπές μου' κανε, γαστρώνοντάς μου την κουβέντα. Εμίνυσά το του κοπελιού, κι εκείνο μου'φερε τη Λαμπρή που ήρθε στο χωριό, να μάσε δει εμένα και τη γρα, ένα τελέφωνο καινούργιας μόδας, αυτόματο, λέει, με μνήμες και μνημονικά που του πατείς, κατά την περίπτωση, το κομπί κι αυτό το τετραπέρατο σου προσκαλεί, χωρίς κα σε χασομερεί, όποιον ρέγεται τ'αχείλι σου να του μιλήσεις.

Έδειχνέ μου το κοπέλι, κάθε που βρίσκαμε καιρό, τα μυστικά του μηχανήματος, και πώς να το κουμαντάρω.

– Ναι, ναι του' λεγα από ντροπή, μ' ανάθεμα κι αν εκαταλάβαινα γρι, παλιάς κοπής καθώς είναι κι ο νους μου.

Είχα και τον δαίμονα τη γυναίκα, που κάθε λίγο και λιγάκι επρόβερνε⁷ από το πορτάκι τ' αυλιδιού και μ' αβίζερνε:⁸

– Παρέτα, μωρέ γέρω, μα δεν είναι τούτες οι εφεύρεσες για τα'μας, και μόνο που χασομεράς το κοπέλι, απού'ρθε να ξεσκάσει και να ξεκουράσει την κεφαλήν του από τα γράμματα και τα διαβάσματα.

– Τσιμουδιά γρά, μη με μπλέκεις και τα ξεχνώ.

Μ'αυτή το βιολί τζη, γιατί σε λιγάκι μου ξεπροβάλλει από το πορτάκι:

– Είντα ξεφυσάς, κουμαντανέ (έτσα με λέει κάθε που την πιάσει το γλυκί της). Δύσκολα κατομοίτση⁹ μου, τα γράμματα εδά στα γεροντάματα.

– Πήγαινε, δαίμονα στην οργή του κάτη.

Κι ως επήγαινα ν'αναμαζώξω το νου μου, να σου τπνε πάλι στο πορτάκι :

– Κάτσε μωρέ γεροντή, στ' αβγά σου, μα δεν είμαστανε 'μεις για να κουλαντρίζομε τέθοιες εφεύρεσες.

– 'Αμε, μωρέ μπελά στην παρασιά σου, να μην ξετσικαλίσ' ο κάτης τον καπαμά, και μην ανακατώνεσε σε δουλειές των αντρώ.

Και για να τήνε ξεφορτωθώ τση λέω πως επείνασε το κοπέλι και να πάει να μάσε τηγανίσει τη νεφραμιά του ριφακιού, να φέρει και την μπότσα με το μαρουβά, και κιανένα παύλο¹⁰ από το φουρνάκι να καφαλίσομε. Μ' αυτό το στρατήγημα την απόβγαλα και μ'άφηκε ήσυχο και ήρθ' ο νους στην κεφαλή μου, κι άκρες μέσες τα'μάθα τα χούγια και τούτου του μπελά απού 'βαλα στα καλά καθούμενα στην κούτρα μου.

Κι ως έφυγε, τη Δευτέρα του Θωμά το κοπέλι, απόβγαλα τη γρα στο περβόλι να

βρει πράμα τσιμούλι¹² γή κοιρομουρίδα,¹³ και κλειδαμπαρωθήκα στην κάμερα, να δοκιμάσω τη γνώση μου, μην πάθω κιανένα κάζο και γενώ ρεντίκολο του χωριού και μπαίγνιο τση γυναίκας, απού ποιος το νταγιαντίζει το γλωσσιδάκι τζη το σουβλερό.

Μωρ' ας βάλω μπρος κι ο Γιαραμπής βοηθός, λέω τ'απατού μου, και ξεκινώ. Και αντίζ να κάμω, σα να πουμε αγιασμό του μηχανήματος, πιάνω και παίρνω τον Αρχιμαντρίτη τ'ενορίας μας και του γυρεύω του γέροντα –μ' ούλο το σέβας βέβαια που απαιτεί το αξίωμα κι η ηλικία του– να πάω από βραδίς να με ξομολογήσει και να μου συγχωρέσει κρίματα, ανομήματα και τζαγγουρνομαθήματα με τη Σοφουλιά για νάμαι καθαρός την Κυριακή που θα με μεταλάβαινε.

Γκράχαμ Μπελ, ο εφευρέτης του τηλεφώνου.

Να'ρθεις, μου κάνει μετά χαράς, να σέρνεις και το στεφάνι σου, να σάσε ξομολογήσω και να σάσε βλογήσω και τσι δυό, να ζείτε μονιασμένοι κι ερωτοχτυπημένοι σαν τον περισσότερο με την περιστερά του, και να μην σουρομαδιέστε για ψύλλου πήδημα.

Είπα του πάλι, με τα πρεπούμενα σεβάσματα, πώς τότε τρισευχαριστώ και «ευλόγησον Δέσποτα». Μ' ευλόγησε από το τέλι κι εχωρίσαμε μ'ασπασμούς και προσκυνήματα τ'ακουστικού, κάνοντάς του βέβαια καθώς ο πρόγονος του 1789, «μετ' ευλαβίας εδαφιαίαν προσκύνησιν».

Και σαν τα τέλειωσα ούλ' αυτά –υποκλίσεις κι εδαφιαίες προσκυνήσεις– ο διάλογος με τσιτώνει¹⁴ και πιάνω το μαραφέτι του αυτόματου μπελά, για να πάρω το παλιό μου φίλο, το Μιχάλη το Χουρχούδη («Χουρχουδάκης Μιχαήλ» τότε φωνάζανε οι ανώτεροι στο στρατό, όπου υπηρετήσαμε κι οι δυο, ευτός ήτονε μάλιστα και δεκανέας). Να πούμε λέω και κιανένα πιπεράτο χωρατό, να πάν' οι πίκρες κάτω.

Πατώ, το λοιπόν, τον αυτόματο δαίμονα, ομπρός μου λέει μια φωνή, ο Μιχαήλος θαν είναι, σκέφτηκα, αφερίμ φωστήρα μου Κουμαντανέ, λέω τ'απατού μου, επήρες του

τον αέρα του ζόρικου προφέσορα!

– Είντα γίνηκες μωρέ Καργιάτζουλα, του κάνω. Για είντα δεν κατεβαίνεις στο τσαρσί να πιούμε την τσικουδιά μας, να πούμε και κιαμιά κουβέντα εντεψίζικη. Θυμάσαι τζι Μιχαλιό, κείνες τσι ξεβράκωτες παστρικές, τότες που κληρωτοί ως είμαστανε στην Χώρα, επήγαμε μ'εσένα μπροσταρόκριγιο¹⁵ γιατί εμείς φοβούμασταν κι εντρέπουμαστανε, να τώνε κάμομε «βίζιτα»; Κι ως μας είδανε ολόκληρο λόχο φανταρία, φοβηθήκανε οι αφορισμένες, πως θα τ'αφανίσομε κι εβάλαν οι γιβεντισμένες¹⁶ τέθοιες κουβές,¹⁷ που σπκώσανε τσι Χιόνες εις το πόδι κι εβγάλανε τσι γείτονες στα παραθύρια και στσι δρόμους και μας εγιουχαίζανε. Κι ούλοι κατακόκκινοι από ντροπή και φόβο μη μάσε μυριστούν οι στρατονόμοι, εσκορπίσαμε σε ρούγες, σοκάκια κι αποπάτους, κατουρημένοι από το ζόρε με το χουνέρι του κερατά που μας ήβρε. Κι ως θα το θυμάσαι Μιχαλάκη, ούλοι γινήκαμε καπνός και πόδια μας βοηθάτε. Μόνο'σένα το βάστα η περδικούλα σου, κι επισωγύρισες να τσι φοβερίσεις τσι βρομούσες, πως θα πάεις να φέρεις το μάλινχερ και θα μπεις στο πουσ...ριό τους, να δουν οι σκρόφες τσ' άντρες που 'χουν αρχ...α.

– Εδώ πατήρ Ευλάμπιος, τέκνον μου αθυρόστομον, κατακυριευμένον από τους δαίμονας των ηδονών της σαρκός, μ'αποκρίθηκε από το τέλι η φωνή του Αρχιμαντρίτη, του ίδιου που του'λεγα πριν γονυπετής και περιδεής τα σεβάσματά μου. Και καθώς δεν με μυρίστηκε τον πριν ευσεβέστατον κι ευπειθέστατον πιστόν του για να με μπέψει Κύριος οίδε πού, αρχίνιξε να μου ψέλνει το «Σώσον Κύριε τον δούλον σου τον αμαρτωλόν εκ της ακολασίας της σαρκός, αλληλούια»!

Κι εγώ εκατέβασα βέβαια την ορά μου σαν το λαδωμένο, πεσμένο σε κασιγάρους¹⁸ κατσούλι κι έκλεισα τ' αναθεματισμένο μηχανήμα με τσι ματσαραγγιές που μου'στεσε τ' άτιμο με τ' αυτόματα και τα μνημονικά του. Να πατώ, μωρέ στου κερατά το κομπί Καργιάτζουλα, κι εκείνο να μου πρεσβεντάρει¹⁹... Ευλάμπιο! Κρίμας τσ'ώρες που'φαγα του κοπελιού να με μαθαίνει τον «ανεπίδεκτον μαθήσεως», ως μ'έλεγε, τω καιρώ εκείνω, ο δάσκαλός μου στο Σχολαρχείον Αρμένων. Γι αυτό, κι ως επήγα να σφακελώσω το αυτόματο τούτο γαζέπι,²⁰ κατέβασα τα χέρια, γιατί σκέφτηκα πως αυτό δε μου 'φταιγε, παρά ο φταιχτης είναι ο «ανεπίδεκτος» σε τέτοια ψιλά γράμματα και θαύματα τσ' επιστήμης νούς μου, που όσο γερνά, τόσο και τον αποχαιρετά το καλό μνημονικό. Και τότες, χαιρέτα μου τον πλάτανο με τα πλατανοκούμαρά του...

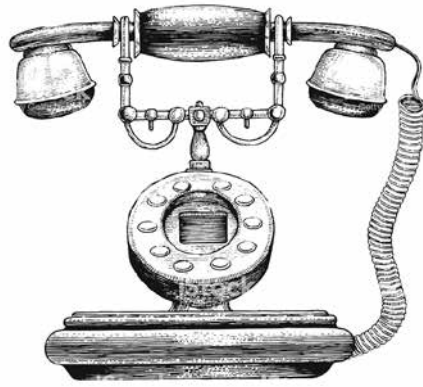
Χαιρετώ σε, σύντεκνε αναγνώστη, και στην άλλη βόλτα με το καλό να ξανασιμίζομε.

Και το νου σου, μην ξεχνάς:
«Γλέντα τον ψεύτη τον ντουνιά, γιατί
ο καιρός διαβαίνει»

Φιλώ σας κατακούτελα
Ο ΓΕΡΩ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ

ΓΛΩΣΣΑΡΙ

1. **τρόζακας** = τρελός στον υπερθετικό βαθμό: τροζός, τρόζακας.
2. **καργιάτζουλας** = παρατσούκλι χλευαστικό. Καργιάτζουλα αποκαλούσαν τον δημοσιογράφο και εκδότη χανιώτικων εφημερίδων του 19ου αιώνα και του αρχών του 20ού Ι.Γ. Παπαδάκη.
3. **αχαμναίνω** = αχαμνίζω - αδυνατίζω.
4. **σαφίς** (τουρκ. safi) = διαρκώς, συνεχώς: «Πάντα σε συλλογίζομαι, σαφίς στο νου μου σ'έχω/η συντροφιά δε μ' ωφελεί, τη μοναξιά ξετρέχω».
5. **μπουνταλέ**, μπουνταλάς (τουρκ. budala) = αφέλεια, αγαθιάρης.
6. **απατός** = εαυτός. Πάντοτε με την προσωπική αντωνυμία: απατός μου, σου, του «γν δος μουτο το θέλημα γν παίρνω το απατός μου» (Ερωτόκριτος).

«Είχα, το λοιπόν, ένα τελέφωνο παμπάλαιο, του καιρού του Νώε...»

7. **προβέρνω** = προβαίνω, «εις ώραν ολιγούτοικην οπού σανε χωμένοι/θωρούνε μ' ένα σύντροφον αξάφνου να προβαίνει» (Ερωτόκριτος).
8. **αβιζάρω** (ιταλ. avvisare) = ειδοποιώ, συμβουλευώ: «Και πέ του να'ρθη ως εδαπά για να τον αβιζάρω» (Φορτουνάτος).
9. **κακομοίτσης** = καημέχαρος, κακόρικος.
10. **παύλος** = μεγάλο, στενόμακρο κομμάτι ψωμιού.

11. **καφαλιζω**, καφαλί (τουρκ. cahvalti) = κολατίζω, κολασιό.
12. **τσιμούλι** (ιταλ. cimoli) = βλαστάκι από το στέλεχος λάχανου : «Χαίρου καημένη μου κοιλιά και χέσε τα φασόλια/γιατί θα σε γεμίσω εδά άλλο παρά τσιμόλια» (Φορτουνάτος).
13. **χοιρομουρίδα** ή **μαλιότζα** = χορταρικό με φύλλα αγκιδωτά (χοίρος και μούρη).
14. **τσιτώνω** = κεντώ, υποκινώ.
15. **μπροσταρόκριγιος** = κριγιός μπροστάρης κι οδηγός του κουπαδιού.
16. **γιβεντισμένος** = ο ξεφτιλισμένος, διαπομπευμένος, ρεζιλεμένος. «Μα γρικά μου Αγουστίνια μου αν είν' κι' έσε η βουλή σου / στο λογισμό μου είντ'α βαλαν και να με γεβεντίσουν» (Φορτουνάτος).
17. **χουβέ, χουβίζω** = γιουχάισμα, γιουχαίζω.
18. **κασιγάρω** = το κατακάθι, η μούργα του λαδιού.
19. **πρεσβεντάρω** = προσφέρω, σερβίρω. «Είντα μου φέρνεις στο ντορβά να μου το πρεσβεντάρεις;».
20. **γαζέπι** (τουρκ. gazep) = μπελάς, συμφορά.

Εκδρομή στο Φαράγγι της Πατσού

Την Κυριακή 18/08/2019, ο **σύλλογος Αρμενιανών Αττικής «Κριτοβουλίδης»**, πραγματοποίησε, για άλλη μία φορά, μία ευχάριστη εκδρομή σε μία ιδιαίτερη τοποθεσία, στο φαράγγι της Πατσού, του Νομού Ρεθύμνης.

Μια όμορφη καλοκαιρινή ημέρα και οι εκδρομείς ήμασταν όλοι έτοιμοι για μία εξίσου όμορφη καλοκαιρινή απόδραση. Ξεκινήσαμε το πρωί με κέφι και διάθεση για τον προορισμό μας, κάνοντας μία ενδιάμεση στάση στο χωριό Σπήλι του Ρεθύμνου. Ο πρόεδρος του συλλόγου κ. Γιάννης Τερεζάκης, αφού μας καλωσόρισε και μας καλημέρισε, μας ευχήθηκε να χαρούμε την ξεχωριστή Κυριακάτικη βόλτα μας και να ξεφύγουμε για λίγο απ' τις καθημερινές μας σκέψεις.

Η πρώτη μας στάση, όπως αναφέρθηκε, ήταν το Σπήλι, παραδοσιακό χωριό, το οποίο απέχει 30χλμ ΝΑ της πόλης του Ρεθύμνου. Σίγουρα ήταν ιδανικό για να απολαύσουμε το πρωινό μας καφεδάκι δίπλα στις πηγές και κάτω απ' τα ψηλά πλατάνια που σκιάζουν αρμονικά τη γραφική πλατεία του. Σε αυτό το σημείο, δηλαδή, στο κέντρο του χωριού, βρίσκεται και η κεφαλοβρύση όπως την αποκαλούν οι Σπηλιανοί. Πρόκειται για μία σειρά από 25 κρήνες (βρύσες) με μορφή κεφαλής λιονταριού από τα στόματα των οποίων ρέουν 330 κ.μ. νερού κάθε ώρα. Στο όμορφο αυτό μέρος είχαμε την ευκαιρία να περπατήσουμε στα πλακόστρωτα σοκάκια, να απολαύσουμε το δροσερό πρωινό αεράκι, αλλά και να κάνουμε μία επίσκεψη στα καταστήματα με είδη λαϊκής τέχνης και παραδοσιακά προϊόντα.

Έπειτα και μετά την ευχάριστη στάση μας, συνεχίσαμε για τον προορισμό μας, το φαράγγι του Πατσού, που απέχει μόλις λίγα χιλιόμετρα. Το φαράγγι της Πατσού λέγεται αλλιώς και φαράγγι του Αγίου

Αντωνίου που πήρε το όνομα αυτό, απ' το εκκλησάκι του Αγίου Αντωνίου που βρίσκεται μέσα σε σπήλαιο στην αρχή του φαραγγιού. Βρίσκεται 8χλμ νοτιοδυτικά της Μονής Αρκαδίου, στην καταπράσινη επαρχία Αμαρίου. Τα νερά του χύνονται στην εντυπωσιακή λίμνη του φράγματος των Ποταμών. Το φαράγγι μέχρι ένα σημείο είναι πολύ εύκολο στη διάβασή του, καθώς έχει διαμορφωθεί άνετο μονοπάτι, από τη δασική υπηρεσία, που καταλήγει στο στενότερο σημείο με ένα μοναδικό καταρράκτη που πέφτει μέσα σε σπηλιά.

Φτάνοντας στον ευλογημένο αυτό τόπο, αυτό που νιώθει κανείς στη θέα του είναι η

απλότητα και ηρεμία, που του έχει προσφέρει απλόχερα και γενναιοδωρα η φύση. Εικόνες γεμάτες ιστορία, από την αρχαιότητα, στολισμένες απ' ένα γαλήνιο καταπράσινο τοπίο. Το σπήλαιο του Αγίου Αντωνίου είναι γνωστό κι ως Σπήλαιο του Κραναίου Ερμή, καθώς αποτελούσε ιερό λατρείας του Κραναίου Ερμή, όπως προκύπτει από την αναθηματική επιγραφή «Ερμή Κραναίω, Δώρος Στεφάνω ευχήν». Σήμερα, στο σπήλαιο η λατρεία του Ερμή έχει δώσει τη θέση της στο όμορφο εκκλησάκι του Αγίου Αντωνίου, του Αγίου των σπηλαίων και προστάτη των παιδιών.

Μεγάλη εντύπωση μας έκανε η εναπόθεση στα βράχια αφιερωμάτων των

πιστών που αποτελούν την πραγματοποίηση ενός τάματος και την υπόμνηση ενός θαύματος ή της υλοποίησης μιας ευχής, από απλά λευκά σημειώματα, ανάγλυφες αφιερωματικές ασημένιες πλάκες έως πτυχία και αναπηρικά δεκανίκια. Είχαμε την ευτυχία να προσκυνήσουμε και να κάνουμε και εμείς με την σειρά μας στον Άγιο την δική μας ευχή.

Βγαίνοντας απ' το εκκλησάκι όποιος ήθελε και μπορούσε, είχε τη δυνατότητα να διασχίσει το φαράγγι ως ένα σημείο μέσα από ένα πλακόστρωτο μονοπάτι. Μπορούσε να θαυμάσει την άγρια και πλούσια βλάστηση και τα πανύψηλα υπεραιονώβια πλατάνια δίπλα στο τρεχούμενο νερό.

Μετά απ' την υπέροχη αυτή εμπειρία είχε έρθει η ώρα του φαγητού. Είχαμε την ευκαιρία να απολαύσουμε σε κοντινό εστιατόριο, γεύσεις που μας ικανοποίησαν από ντόπια προϊόντα σε συνδυασμό με καλό κρασί και ρακί. Η ώρα μας πέρασε πολύ όμορφα, συζητώντας, γελώντας και απολαμβάνοντας το πράσινο τοπίο απ'τη βεράντα του εστιατορίου.

Η στιγμή της επιστροφής, όμως, είχε φτάσει και έπρεπε να επιβιβαστούμε στο πούλμαν. Αφήνοντας πίσω μας το πανέμορφο αυτό μέρος, με μία ενδιάμεση στάση στη Γεωργιούπολη για απογευματινό περίπατο στη θάλασσα και καφεδάκι, πήραμε το δρόμο του γυρισμού μας στους Αρμένους.

Και η φετινή μας εξόρμηση στέφτηκε με επιτυχία, γιατί μας γέμισε ωραίες εικόνες, μας πρόσφερε χαρά και ζωντάνια και μας έκανε να ξεχαστούμε. Ευχαριστούμε όλους για την παρουσία τους και δίνουμε ραντεβού για την επόμενη εκδρομή του συλλόγου μας.

Καλό Φθινόπωρο

Μαριάννα Γ. Γαλανάκη

Αρμένιοι Κλήδονας 2019

Ο Πολιτιστικός Σύλλογος Αρμένων διοργάνωσε και φέτος τη γιορτή του Κλήδονα, στις 28 Ιουνίου 2019, στο γήπεδο του μπάσκετ. Η συμμετοχή του κόσμου στην εκδήλωση ήταν μεγάλη. Το γλέντι κράτησε μέχρι τα ξημερώματα και τους παρευρισκόμενους διασκέδασε το συγκρότημα των Χάρη και Γιώργου Παντερμάκη και το χορευτικό συγκρότημα του παραδοσιακού συλλόγου Νομού Χανίων «Τα Σφακιά» του Σήφη Παπασηφάκη.

Οι φωτογραφίες που παρατίθενται είναι ευγενική προσφορά του Νίκου Κιμουλάκη.

Ο Κλήδονας

Ο Αι Γιάννης και το έθιμο του Κλήδονα

Ο Κλήδονας είναι ένα ελληνικό έθιμο που τελείται στη γιορτή του Αγίου Ιωάννου.

Την παραμονή, οι ανύπανδρες κοπέλες μαζεύονται σε ένα από τα σπίτια του χωριού, όπου αναθέτουν σε κάποια ή σε κάποιες από αυτές να φέρουν από το πηγάδι ή την πηγή το «αμίλητο νερό». Επιστρέφοντας στο σπίτι όπου τελείται ο κλήδονας, το νερό μπαίνει σε πύλινο δοχείο, το λαϊνί, στο οποίο η κάθε κοπέλα ρίχνει ένα αντικείμενο (μήλο πράσινο ή κόκκινο, κόσμημα, κλειδί κ.α.). Στη συνέχεια, το δοχείο σκεπάζεται με κόκκινο ύφασμα, το οποίο δένεται γερά με ένα κορδόνι («κλειδώνεται»). Εκεί παραμένει όλη τη νύχτα υπό το φως των άστρων. Οι κοπέλες επιστρέφουν ύστερα στα σπίτια τους. Λέγεται ότι τη νύχτα αυτή θα δουν στα όνειρά τους το μελλοντικό τους σύζυγο.

Ανήμερα του Αϊ-Γιαννού, αλλά πριν βγει ο ήλιος -ώστε να μην εξουδετερωθεί η μαγική επιρροή των άστρων-, η υδροφόρος νεαρή της προηγούμενης φέρνει μέσα στο σπίτι το αγγείο. Το μεσημέρι ή το απόγευμα, συναθροίζονται πάλι οι ανύπανδρες κοπέλες. Αυτήν τη φορά, όμως, στην ομήγυρη μπορούν να συμμετέχουν και παντρεμένες γυναίκες, συγγενείς και γείτονες και των δύο φύλων, καλεσμένοι για να παίξουν το ρόλο μαρτύρων της μαντικής διαδικασίας.

Καθισμένη στο κέντρο της συντροφιάς, η υδροφόρος νεαρή ανασύρει ένα-ένα από το αγγείο τα αντικείμενα, που αντιστοιχούν στο «ριζικό» κάθε κοπέλας και μια άλλη, κάποια που έχει ποικτικό ή μαντικό ταλέντο απαγγέλει ταυτόχρονα τυχαίες μαντινάδες. Μαντινάδες που είναι επηρεασμένες απλώς και μόνο από τη θέα του ριζικαριού, αφού η μαντιναδολόγος δεν ξέρει σε ποιον ανήκει το κάθε ριζικάρι. Η μαντινάδα που αντι-

στοιχεί στο αντικείμενο (ριζικάρι) της κάθε κοπέλας θεωρείται ότι προμηνάει το μέλλον της και σχολιάζεται από τους υπόλοιπους, που προτείνουν τη δική τους ερμηνεία σε σχέση με την ενδιαφερόμενη.

Σε κάποιας κοπέλας το ριζικάρι ο αείμνηστος μαντιναδολόγος Καμινοκωστής, είχε πει την εξής μαντινάδα:

**Σα μάθει ο σκύλος γράμματα
κι η γάτα να διαβάξει
τότε και συ θα παντρευτείς
να κάμει ο κόσμος κάζι....**

Σημειώνεται ότι:

1) Μαντινάδα λέγεται το δίστιχο που εκφράζει κάποιο μήνυμα, μαντάτο, κάτι ως ο χρυσός, διαφορετικά έχουμε απλώς δίστιχο.

**Η μαντινάδα τη δουλειά
του τηλέγραφου κάνει
πέμπει ο νιος τα σήματα
κι η κοπελιά τα πιάνει.**

(Γ. Λέκας, πρόεδρος Κρητών Στιχουργών)

**Καράβι της παράδοσης
είναι η μαντινάδα
και κουβαλά νοήματα,
ήθος και νοστιμάδα.**

(Κ. Καλέργης, συγγραφέας)

2) Οι μαντινάδες είναι απρόσωπος λόγος, δηλαδή δεν φανερώνουν το πρόσωπο στο οποίο απευθύνονται ούτε το μήνυμα που περικλείουν (το περιεχόμενό τους) και γι' αυτό άλλωστε και καλούνται έτσι, από το μαντεύω - μαντινάδα.

Ο Καθρέπτης, το πηγάδι του Κλήδονα και τα μεταφυσικά

Μετά που θα βγουν όλα τα ριζικάρια από το υδροφόρο αγγείο, η υδροφόρος νεαρά χύνει το νερό του αγγείου μέσα σε ένα πηγάδι σταυρωτά και στη συνέχεια το σκεπάζει με ένα κόκκινο πανί. Το μεσημέρι ή τα μεσάνυχτα οι κοπέλες, ενίοτε και νεαροί, σπκώνουν προσεκτικά το πανί, ώστε να μη

δει φως το νερό του πηγαδιού, και βάζουν μέσα το κεφάλι τους. Συνάμα, η υδροφόρος με ένα καθρέπτη κατεβάζει τις ακτίνες του ήλιου ή του φεγγαριού μέσα στο πηγάδι και οι κοπέλες ρίχνοντας με ειδικό τρόπο μια – μια τα ριζικάρια τους μέσα στο πηγάδι και εκεί στα κύματα του νερού του πηγαδιού οι παριστάμενοι βλέπουν υπερφυσικά ή μεταφυσικά φαινόμενα, τα οποία επεξηγούν μετά οι μεγαλύτερες και μυημένες γυναίκες, όπως επίσης και αγαπημένα πρόσωπα που έχουν πεθάνει ή το πρόσωπο που θα παντρευτούν κ.α.

Λέγεται επίσης ότι ανάλογο με το πρώτο πρόσωπο που θα δουν αυτοί που είχαν σκύψει το πηγάδι μετά που θα βγάλουν έξω το κεφάλι τους, ανάλογο θα είναι και π.χ. το παιδί που θα γεννηθεί, δηλαδή αν δουν άντρα, αγόρι θα είναι το παιδί που θα γεννηθεί μια γυναίκα έγκυος, ή το ίδιο όνομα θα έχει εκείνος που θα παντρευτούν κ.τ.λ.

Σημειώνεται ότι:

α) Όσοι παρακολουθούν την εν λόγω ιεροτελεστία πρέπει λείει να είναι με αυτοσυγκέντρωση, αλλά και μύηση, γιατί υπάρχουν και μυστικά.

β) Αν το πηγάδι δεν έχει καθαρίο και πόσιμο νερό δεν γίνεται να γίνει κλήδονας.

Ετυμολογία της λέξης «Κλήδονας»

Η λέξη «ο κλήδονας» παράγεται από την αρχαία λέξη «η κληδών», η οποία αναφέρεται στον Πausανία (Βοιωτικά), Όμηρο κ.α. Κληδών ονομαζόταν ο προγνωστικός ήχος, το μαντικό σημάδι και κατ' επέκταση το άκουσμα του οιωνισμού ή προφητείας, ο συνδυασμός τυχαίων και ασυνάρτητων λέξεων ή πράξεων κατά τη διάρκεια μαντικής τελετής στον οποίο αποδιδόταν προφητική σημασία.

Σύμφωνα με ορισμένους, η λέξη «Κλήδονας» προέρχεται από τη λέξη κλειδί που ανοίγει και κλείνει το κουτί τη τύχης, εξ ου και οι μαντινάδες:

**Κλειδώνουμε τον κλήδονα
μ' ένα μικιό κλειδάκι
κι απόης τον αφήνουμε
έξω στο φεγγαράκι.
Κλειδώσετε τον κλήδονα**

**με δόξα και με χάρη
κι από 'χει μήλο κόκκινο
ταχυτέρου (αύριο) να το πάρει.**

Ωστόσο η σωστή προέλευση της είναι από την αρχαία λέξη «κλήδων» (με ήτα) που στον Όμηρο σημαίνει μαντικό σημάδι, προφητεία. Άλλοι οι λέξεις «κλειδί, κλειδώνω κ.α.» και άλλοι οι λέξεις «κληδών, κλήδονας κ.α.» Απλώς και οι δυο ομάδες αυτές των λέξεων έχουν πρόγονο την αυτή ρίζα, την ρίζα «κλε-», πρβ και: «κλείθρον = αττικά κλήθρον», κλείς = ιωνικά κληίς. Παράβαλε επίσης ότι: Κλειώ - κλείζω = εγκωμιάζω (από το κλέος) και κληδών ή κληδών ή κληδών (από το κλέος και άδω) κ.α. = φημί ή καλέω, διαλαλώ, εγκωμιάζω κ.α. Παράγωγα: κληδονίζω = μαντεύω, κληδόνισμα = σημείο, οιωνός κ.α.

Το διοικητικό συμβούλιο ευχαριστεί τους χορηγούς που συνεισέφεραν στην διεξαγωγή της εκδήλωσης για την αναβίωση του εθίμου του κλήδονα. Ιδιαίτερως ευχαριστούμε τον Δήμο Αποκορώνου για όλη την υποστήριξη, την ΕΤΑΝΑΠ Samaritan οποία χορήγησε μερικές εξάδες νερό για τις

ανάγκες της εκδήλωσης. Ευχαριστούμε τον Πατακό Στέλιο για την δωρεάν διαφήμιση της εκδήλωσης στο ραδιόφωνο, 9,89 FM, αλλά και τηλεοπτικά στο ΧΑΝΙΑ TV. Το ΣΥΝΚΑ Χανίων για την χορηγία του στην αγορά σερβιτών και πιατέλων. Από τα έσοδα της εκδήλωσης αγοράστηκαν επίσης πιρουνία, μαχαίρια καθώς και καρέκλες, πράγματα που χρειάζονται για την κάλυψη αναγκών εκδηλώσεων του συλλόγου. Ευχαριστούμε ιδιαίτερα τον Μιχάλη Ορφανάκη για την δωρεά των 100 ευρώ στον σύλλογο με σκοπό την αγορά καρεκλών για τις ανάγκες του συλλόγου, καθώς και τον Κωστή Κουτσουπάκη για την ωραία μακαρονάδα στο πέρας της εκδήλωσης.

Ο Πολιτιστικός Σύλλογος Αρμένων ευχαριστεί ιδιαίτερα όσους βοήθησαν να διεξαχθεί η εκδήλωση της αναβίωσης του εθίμου του κλήδονα, καθώς και όσους απλόχερα έδωσαν την βοήθεια τους αφιλοκερδώς. Όποιος επιθυμεί να συνεισφέρει οικονομικά ας επικοινωνήσει με το συμβούλιο του Συλλόγου.

8ος Κοιλιάρης Run

Με επιτυχία πραγματοποιήθηκε και φέρος ο 8ος Κοιλιάρης RUN – Τρέχουμε με τον Κοιλιάρη, όπου πραγματοποιήθηκε από τον Δήμο Αποκορώνου με την Κοινωνική Επιχείρηση του, την Περιφερειακή Ενό-

τητα Χανίων, τον Σύλλογο Δρομέων Υγείας Χανίων και των Συλλόγων και φορέων της περιοχής του Αποκορώνου Χανίων. Ήταν μια αθλητική – φυσιολατρική – ψυχαγωγική δραστηριότητα, με περπάτημα ή τρέξιμο, προσιτή σε γονείς και παιδιά που πραγματοποιήθηκε την Κυριακή 30 Ιουνίου 2019 στις 18:00 το απόγευμα με γραμμή εκκίνησης τις Καλύβες και τερματισμό τον Στύλο. Υπήρξε ηλεκτρονική χρονομέτρηση με σκοπό στο τέλος να δωθούν μετάλλια στους τρεις πιο γρήγορους και αυτή αφορούσε μια γενική κατάταξη ανδρών και γυναικών, ηλικιών από 17 εως 35, 36 εως 49, 50 εως 59 και 60 και άνω.

Ανάμεσα τους, έδωσε βραβείο και ο πρόεδρος τους Πολιτιστικού Συλλόγου Αρμένων, Γιώργος Αβερκάκης, δίνοντας το βραβείο για τον αγώνα 13,5 χιλιομέτρων στις γυναίκες ηλικίας 17 εως 35.

συνεχίζεται στη σελίδα 14

ΕΙΡΗΝΑΙΑ 2019

στο Νεροχώρι Κοινοφελές Ίδρυμα «ΑΓΙΑ ΣΟΦΙΑ»

40 χρόνια Ιστορικής Πορείας και Προσφοράς στον Αποκόρωνα (1979-2019)

Γράφει ο Πέτρος Πανηγυράκης, Δάσκαλος

Τόμοι βιβλίων μπορούν να γραφούν για την ιστορική πορεία των 40 χρόνων του Ιδρύματος. Σαράντα χρόνια ιστορία, παράδοση, πολιτισμός του Αποκόρωνα, το παρελθόν, το παρόν και το μέλλον του τόπου αυτού απασχολούν το Δ.Σ. του Ιδρύματος, το οποίο και πράττει αναλόγως, με ενότητα και συνεργασία, σύμφωνα με το πνεύμα του ιδρυτή. Πνευματικό κεφάλαιο υπάρχει, σ' αυτό στηρίζεται, αποφασίζει, δρα και υλοποιεί.

Με τον δικό τους τρόπο δεκάδες Αποκορωνιώτες-πνευματικό κεφάλαιο της επαρχίας μας- συνεργάστηκαν και προσέφεραν για την υλοποίηση των σκοπών που έθεσε ο ιδρυτής και δωρητής, ο «παππούς της Κρήτης» Ειρηνάιος Γαλανάκης, ώστε να λειτουργεί ως «ΣΠΙΤΙ ΚΑΙ ΒΟΥΛΗ» του Αποκόρωνα ο χώρος αυτός.

Η συνεργασία όλων των φορέων της επαρχίας, τοπικοί συνεταιρισμοί, Ένωση Γεωργικών Συνεταιρισμών, Κέντρο Υγείας, οι 34 Κοινοότητες της επαρχίας, το συμβούλιο περιοχής Αποκορώνου, οι δήμοι Καποδίστρια και Καλλικράτη, όλες οι ενορίες και όλοι οι πολιτιστικοί σύλλογοι, όλοι οι πρόεδροι της Ομοσπονδίας Αποκορωνιώτικων Σωματείων Αττικής συνέβαλλαν στο τεράστιο έργο που συνετελέσθη τα 40 αυτά χρόνια.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ

Ο αείμνηστος υπουργός Υγείας Μανώλης Σκουλάκης εμπνευστής και αρωγός του Π.Β.Σ., αρχικά στο Ανουσάκειο Ίδρυμα και στη συνέχεια στο Ίδρυμα «ΑΓΙΑ ΣΟΦΙΑ», μετά την πιλοτική και επιτυχημένη εφαρμογή του στα δύο αυτά Ίδρύματα, το εφάρμοσε και σε όλη την Ελλάδα.

Το πρόγραμμα εξυπηρετεί εδαφικά την επαρχία Αποκορώνου, εκτός από την περιοχή της πρώην δημοτικής κοινότητας Αρμένων που εξυπηρετείται από το αντίστοιχο πρόγραμμα του δήμου. Το πρόγραμμα τελεί υπό την άμεση εποπτεία του Υπουργείου Υγείας και υλοποιείται με τη συνεργασία του Κέντρου Υγείας Βάμου, τη συμβολή του Δήμου, της Νομαρχιακής αυτοδιοίκησης-Αντιπεριφέρειας και της Εκκλησίας. Απευθύνεται σε μοναχικά άτομα και ηλικιωμένα ζευγάρια μη αυτοεξυπηρετούμενα, σε άτομα με ειδικές ανάγκες και σε άτομα με ψυχοκινητικά και ψυχιατρικά προβλήματα, δίνοντας προτεραιότητα σε άτομα δίχως επαρκείς οικονομικούς πόρους. Θετική και συγκινητική είναι η ανταπόκριση από τα εξυπηρετούμενα άτομα και τις οικογένειές τους.

ΣΥΝΕΔΡΙΑ-ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΕΓΙΝΑΝ

Συνέδρια-συζητήσεις έγιναν με πρωτοβουλία των μελών του Δ.Σ. και με συνεργασία ποικίλων φορέων της Επαρχίας και του Νομού:

- Για τα νερά του Αποκόρωνα

- Για το περιβάλλον του Αποκόρωνα

- Για το Ριζίτικο Τραγούδι

- Α' Παγκόσμιο Συνέδριο Αποκορωνιωτών

- Β' Παγκόσμιο Συνέδριο Αποκορωνιωτών

Μαθήματα έγιναν στο Ίδρυμα από το Ινστιτούτο Καλλιτεχνικής Τεχνολογίας και Κεραμικής με τον Χριστόφορο Σκλαβενίτη. Το ριζίτικο τραγούδι και χοροί της Κρήτης με χοροδιδάσκαλο τον Γιώργο Ζουλάκη. Μαθήματα Βυζαντινής Μουσικής με τον πατέρα Ιωάννη Μαστοράκη. Μεταπτυχιακά προγράμματα φοιτητών Πανεπιστημίου Κρήτης και σεμινάρια μαθητών Λυκείου Βάμου. Λειτουργία Κέντρου Επαγγελματικής Κατάρτισης με συνεργασία της Ε.Γ.Σ. Αποκορώνου. Έκθεση και μαθήματα κοπής πολύτιμων λίθων και κατασκευής φυσητού γυαλιού από τον Ανδρέα Τζομπανάκη.

Με πρωτοβουλία του μακαριστού Ειρηνάιου έγινε στον αύλειο χώρο του Ιδρύματος το Μνημείο Μάχης της Κρήτης για να γιορτάζεται η ιστορική αυτή επέτειος για όλο τον Αποκόρωνα, αλλά δυστυχώς «μια μόνον ήταν».

Θα ήταν παράλειψη να μην αναφερθώ στη μεγάλη πυρκαγιά στις 23ης του Οκτώβρη 1992, η οποία προξένησε την καταστροφή και την αφάνεια στα χωριά της Ρίζας Ραμνή, Κυριακοσέλλια, Καρές, Μελιδόνι και απείλησε τους Μαχαιρούς, το Σαμωνά, τη Χιλιομουδού και το Μαδαρό. Το Κ.Ι.Α.Σ. πρωτοστάτησε για την αντιμετώπιση της καταστροφής και αποκατάσταση του περιβάλλοντος, με συλλογή δωρεών και οργάνωση δενδροφυτεύσεων.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΒΙΒΛΙΩΝ-ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ

Εκδόθηκαν δεκάδες βιβλίων από το Κοινοφελές Ίδρυμα κατά την περίοδο αυτή και δημιουργήθηκαν βιβλιοθήκες με δαπάνη του Ιδρύματος και ιδιωτών, στις οποίες βρίσκονται βιβλία από τη βιβλιοθήκη του βουλευτή Γεωργίου Μάρκου Πανηγυράκη, του Νικήτα Πλασιδάκη και του Αρτέμη Καλλιτεράκη, καθώς και δωρεές βιβλίων από ιδιώτες.

Πραγματοποιήθηκαν πολλές δεκάδες εκδηλώσεις ιστορικού, πολιτιστικού και περιβαλλοντολογικού περιεχομένου εντός και εκτός της Επαρχίας Αποκορώνου με πρωτοβουλία του Ιδρύματος και σε συνεργασία με φορείς αυτής, όπως αυτές προβλήθηκαν σε έκθεση κατά τη διάρκεια της εκδήλωσης.

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΠΑΡΧΙΑΚΟΥ ΤΥΠΟΥ

Στο χώρο του κοινοφελούς ιδρύματος «Αγία

Σοφία», με τις ευλογίες του «Παππού της Κρήτης» και τη σύμφωνη γνώμη και απόφαση του Δ.Σ. του ιδρύματος, λειτουργεί το μοναδικό στο είδος του σε όλη την Ελλάδα Ινστιτούτο Επαρχιακού Τύπου.

Το ινστιτούτο ιδρύθηκε με πρωτοβουλία του ιδρυτή και διευθυντή των «Χανιώτικων Νέων» Γιάννη Γαρεδάκη, με αποκορωνιώτικη καταγωγή. Τα Χανιώτικα Νέα τώρα 40 χρόνια στηρίζουν και προβάλλουν το ποικιλόμορφο και πολυεπίπεδο έργο του ιδρύματος και το ενισχύουν οικονομικά. Υπήρξε γενναία επιχορήγηση στην αγορά του αυτοκινήτου του ΠΒΣ και του ανδριάντα του ιδρυτή. Το Ι.Ε.Τ. ανέλαβε την ανακαίνιση εκ θεμελίων του κτηρίου και τον εξωραϊσμό των εξωτερικών χώρων. Διαφορετικά το κτήριο θα είχε καταρρεύσει διότι δεν είχαμε τη δυνατότητα ανακαίνισής του. Τη δεκαετία που λειτουργεί το Ι.Ε.Τ. παρήλασαν από αυτό καθηγητές πανεπιστημίων δημοσιογραφίας, δημοσιογράφοι πανελληνίας εμβέλειας και φοιτητές δημοσιογραφίας και όχι μόνο. Η καινοτόμα αυτή πρωτοβουλία αναβάθμισε το ΚΙΑΣ, το έκανε γνωστό σε όλη την Ελλάδα και τον κόσμο, ταυτόχρονα ενισχύει οικονομικά τις αποκορωνιώτικες επιχειρήσεις με την πληθώρα ημερίδων, σεμιναρίων και σχολών δημοσιογραφίας που λειτουργούν σχεδόν όλο το χρόνο.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ

Μετά την ίδρυση του ΚΙΑΣ έχουμε δύο δωρεές γης. Μία στο Νιό Χωριό από την οικογένεια Πιπεράκη και μία στα Σελλιά Αποκορώνου, από την Ευαγγελία σύζυγο Ακίλα Παπαδομανωλάκη.

Για τη λειτουργία του ιδρύματος και τη λειτουργία του ΠΒΣ το ύψος των δωρεών ανέρχεται στο ποσό των 80 εκατομμυρίων δραχμών, και μετά την είσοδο του ευρώ σε 500 χιλιάδες ευρώ. Η τελευταία και μεγάλη δωρεά είναι από τη διαθήκη του Εμμανουήλ Μαριακάκη, εξαδέλφου του μακαριστού Ειρηνάιου Γαλανάκη, η οποία ανέρχεται στο ποσό των 250 χιλιάδων ευρώ, για την υλοποίηση των σκοπών του ιδρύματος.

Υπάρχουν επίσης πολλοί ευεργέτες και εταίροι του Ιδρύματος οι οποίοι έχουν τιμηθεί.

Όλα αυτά που αναφέρθηκαν για την πορεία των 40 ετών του Ιδρύματος αγκαλιάζουν όλο τον Αποκόρωνα και όχι μόνο. Έγιναν με πρωτοβουλία και απόφαση του μεγάλου δωρητή και ιδρυτή «Αγίου Ειρηνάιου» του Χριστιανού. Είναι τιμή μας να τον αποκαλούμε μαζί με τους Κισσαμίτες και Σεληνιώτες «Άγιο Ειρηνάιο».

Χαιρετώ σας και αγαπώ σας,
Πέτρος Πανηγυράκης.

Ειρηνάιος Γαλανάκης

Γιάννης Ρίτσος Ο ποιητής της Ρωμοσύνης

Ο Γιάννης Ρίτσος, ο ποιητής της Ρωμοσύνης, γεννήθηκε στη Μονεμβασιά της Λακωνίας την 1^η Μαΐου 1909 και πέθανε στην Αθήνα στις 11 Νοεμβρίου 1990.

Η παιδική του ηλικία σημαδεύτηκε από την οικονομική πτώχευση, τις ασθένειες και τους θανάτους της οικογένειάς του: σε διάστημα τριών μηνών έχασε τον μεγάλο του αδελφό και την λατρευτή του μητέρα από φυματίωση, ενώ ψυχικές ασθένειες θα ταλαιπωρήσουν τον πατέρα του και την αγαπημένη του αδελφή Λούλα. Ο ίδιος ο ποιητής, σε ηλικία 18 χρονών, προσβάλλεται από φυματίωση και νοσηλεύεται για διάστημα περίπου πέντε χρόνων, στο σανατόριο *Σωτηρία* Αθηνών και στα φθισιατρεία *Καψαλώνας* και *Άγιος Ιωάννης Χανίων*. Από την ηλικία των 15 χρονών δημοσιεύει ποιήματά του στη *Διάπλαση των Παιδών*, βρίσκοντας έτσι διέξοδο στα απανωτά χτυπήματα της μοίρας. Κατά τη μαρτυρία της αδελφής του Λούλας: «Ο Γιάννης μεγάλωνε και όλο κλεινόταν στον εαυτό του [...], «είχε μια φοβερή δύναμη να απομακρύνεται και να κλείνεται στις εικόνες του [...]». Η ποίηση λειτουργεί ως «σωσίβιο» για τις τρικυμίες της ζωής του, στις οποίες, με την πάροδο του χρόνου, είχαν προστεθεί πικρίες από την ανεργία και την αναληψία που αντιμετώπιζε.

Ο Γιάννης Ρίτσος εργάζεται αρχικά ως γραφέας, δοκιμάζει να γίνει ηθοποιός και χορευτής, για να καταλήξει από το 1936 μέχρι το 1956 επιμελητής εκδόσεων στον οίκο Γκοβόστη. Παράλληλα, μυείται στον μαρξισμό από αγωνιστές του ΚΚΕ στο νοσοκομείο «Σωτηρία» όπου για τον ποιητή «το ιδανικό όραμα ανακαλύπτει το κοινωνικό όραμα», συνεργάζεται με το

αριστερό περιοδικό «Πρωτοπόροι» και τον «Ριζοσπάστη», ενώ η καταστολή των εργατικών διαδηλώσεων στη Θεσσαλονίκη τον οδηγεί στην έκδοση του γνωστού «*Επιτάφιου*» το 1936. Η δικτατορία της 4^{ης} Αυγούστου ρίχνει στην πυρά αντίτυπα του «*Επιτάφιου*» και η Κατοχή θα τον βρει,

Ο Γιάννης Ρίτσος με τον Λουί Αραγκόν

άρρωστο πάλι, μέλος της ομάδας λογοτεχνών του ΕΑΜ να αρνείται τον έρανο για τη σωτηρία του και να ζητά τα χρήματα που συγκεντρώθηκαν να δοθούν σε άλλους πάσχοντες πνευματικούς ανθρώπους. Ο Εμφύλιος οδηγεί την ποίηση του Ρίτσου στη μάχη για την ανθρώπινη αξιοπρέπεια και ο ποιητής δικαίως χαρακτηρίζεται ο αγωνιστής ποιητής της Ρωμοσύνης. Εξόριστος στη Λήμνο, την Μακρόνησο, τον Άη Στράτη «*γαλήνιος, γεμάτος αγάπη και σιωπηρή οδύνη και απίστευτη αντοχή στις κακουχίες με την ενάλωτη υγεία του, ρουφούσε άπληστα τις εντυπώσεις γράφοντας πυρειτωδώς ή κρατώντας σημειώσεις*», απολύεται τελικά το 1952, με επέμβαση διανοουμένων της Ευρώπης και της Αμερικής.

Το 1954 παντρεύεται την γιατρό Φαλίτσα Γεωργιάδου, αποκτά την κόρη του Έρη (1955) και στη συνέχεια, αρχίζει τη συνεργασία του με τις εκδόσεις Κέδρος, ενώ ο Μίκης Θεοδωράκης μελοποιεί τα ποιήματά του και τα κάνει γνωστά στο ευρύ κοινό.

Υποψήφιο βουλευτή της ΕΔΑ το 1963, η στρατιωτική δικτατορία υποβάλλει σε νέα μαρτυρική δοκιμασία τον άρρωστο ποιητή εκτοπίζοντάς τον στο Παρθένι και το Καρλόβασι.

Το έργο του Γιάννη Ρίτσου είναι ογκώδες: 127 τόμοι έχουν εκδοθεί με τα ποιητικά έργα του, ενώ δε λείπουν τα πεζά, τα θεατρικά και οι μεταφράσεις.

Ο Γιάννης Ρίτσος τιμήθηκε με πλήθος ελληνικές και διεθνείς διακρίσεις, ενώ έργα του έχουν μεταφραστεί σε πολλές γλώσσες.

Πολύ παραστατικά ο Παλαμάς γράφει για τον ποιητή:

«*Γλήγορο αργοφλοίσβιμα της γαλάζιας πλάσης να παραμερίσουμε για να περάσεις*»,

ενώ ο Λουίς Αραγκόν σημείωνε ότι «*ο δημιουργός της σονάτας του σεληνόφωτος είναι ο μεγαλύτερος από τους ποιητές του καιρού μας που βρίσκεται στη ζωή*».

Βιβλιογραφία:

Ανδρεωμένος Γ. (2018). *Γιάννης Ρίτσος, Πρώιμα ποιήματα και πεζά*, Αθήνα, Κέδρος
Κορνήλιος Μ. (1996). *Γιάννης Ρίτσος, (λήμμα) εγκυκλοπαίδεια Πάπυρος Λαρούς Μπριτάννικα*, τ. 52, σελ. 118-121
Προκοπάκη Χ. (2015). *Ανθολογία Γιάννη Ρίτσου*, επιλ. Χρύσα Προκοπάκη, Αθήνα, Κέδρος
Σαββίδης Γ.Π. (1981). *Χρονολόγιο εργογραφίας Γιάννη Ρίτσου*, Αθήνα, Κέδρος

Απαντητική επιστολή στον «Ελευθερόστομο Εραστή τσ' αλήθειας»

Φίλε μου Χρήστο, εκλεκτέ
Αρμενιανό ξαθέρι,
πό παιδάκι μια σταλιά
ήσουνε το ξεφτέρι

Ευχαριστώ σε από καρδιάς
για την αβροφροσύνη,
σπουδαίους λόγους και μεστούς,
γεμάτους καλοσύνη.

Στη φτώχεια του Δημοτικού
Στσοι χαλεπούς τσοι χρόνους
τα Νικητάκια ήτανε
οι πρώτοι απ' τσοι πρώτους.

Η τάλαινα η μάνα μου,
πάντοτε μου μιλούσε
πάντοτε με παρότρυνε
και με καθοδηγούσε:

«Να μοιάσεις θέλω γιόκα μου
μόνο στα Νικητάκια,
που έχουν επιμέλεια
κι είναι καλά παιδάκια.

Πάντοτε στη μασχάλη τους
έχουν ένα βιβλίο
γι αυτό και είναι άριστοι
και πρώτοι στο σχολείο».

Θυμούμαι με συγκίνηση
στο σπίτι σου όταν μπήκα
παρόμοιο φαινόμενο
εις τη ζωή δεν είχα.

Ψηλά στα προσκεφάλια σας
υπήρχε από ένας λύχνος
και λίγο από κάτω ντου
σκαμμένος ήταν, ο τοίχος.

Απάνω εις το σκάψιμο
υπήρχανε βιβλία,
που παραπέμπανε σαφώς
σε υψηλή παιδεία.

Ο Γιώργης εις το Φυσικό
γερά θεμέλια βάνει,
η δύναμη τση θέλησης
πάντα ψηλά σε φτάνει.

Μετά το Γιώργη οι λοιποί
ο ένας μετά τον άλλο,
όλοι σας επιτύχατε
κάτι πολύ μεγάλο!

«Αθρώποι» εγινήκατε,
πρεπίσατε τον τόπο
παράδειγμα προς μίμηση
στα μάθια των ανθρώπων.

Χρήστο, ο κόσμος για εσάς
ακόμη καμαρώνει,
αφού εδικαιώσατε
τσ' αγώνες του Αντώνη.

Επιθυμώ να επισκεφτώ
το σπιτικό σου πάλι
«μεζέ» απ' το μπροστάκι σου,
ρακή ένα μπουκάλι
κι η Πούλια κι ο Αυγερινός
θα ξαναφέξουν πάλι!

Έτη πολλά σου εύχομαι
ποτέ σου πικραμένος,
παιδιά κι εγγόνια γύρω σου
πάντα ευτυχισμένος.

Παλιός Αρμενιανός

Εκδηλώσεις Ομοσπονδίας Σωματείων Αποκορώνου Καλοκαίρι 2019

Η Ομοσπονδία Σωματείων Αποκορώνου πραγματοποίησε ή συμμετείχε στις παρακάτω εκδηλώσεις, τον Αύγουστο στον Αποκόρωνα:

Μνημόσυνο μνήμης και τιμής.

Στις 11 Αυγούστου, την Κυριακή το πρωί, συμμετείχαμε στο μνημόσυνο μνήμης και τιμής στους παλιούς και πρόσφατα διατελέσαντες κοινοτάρχες στην πρώην κοινότητα Παιδοχωρίου, με σχετική αναφορά και τιμητική διάκριση για τους εν ζωή, από το Σύλλογο των Παιδοχωριανών Αττικής.

Παναποκορωνιώτικος Εσπερινός.

Το ίδιο απόγευμα κάναμε τον καθιερωμένο Παναποκορωνιώτικο Εσπερινό, χοροστατούντος του Σεβασμιότατου Μητροπολίτου Κυδωνίας και Αποκορώνου κ.κ. Δαμασκηνού, στην Εκκλησία του Τιμίου Σταυρού στο Νίππος με μεγάλη επιτυχία, που είχε

Από τον Παναποκορωνιώτικο Εσπερινό (από δεξιά: Γιάννης Τερεζάκης, Γιώργος Μαριδάκης, Χαράλαμπος Κουκιανάκης, Σήφης Μιχελογιάννης, Στέλιος Βανταράκης)

Από το Παναποκορωνιώτικο Εσπερινό (Γιάννης Τερεζάκης, Ειρήνη Πουπάκη)

να κάνει με την μεγάλη συμμετοχή συναρχιωτών και την άρτια οργάνωση από την Ομοσπονδία, το Δήμο Αποκορώνου, το Σύλλογο Νιππιανών Αττικής, και τους τοπικούς φορείς. Στο τέλος του Εσπερινού και μετά από ένα σύντομο χαιρετισμό του Μητροπολίτου μας και του προέδρου της Ομοσπονδίας κ. Γιάννη Τερεζάκη, η εκπρόσωπος Νιππιανών Αττικής στην Ομοσπονδία κα. Ειρήνη Πουπάκη μετέφερε το χαιρετισμό του Δήμαρχου Ελληνικού

κ. Γιάννη Κωνσταντάτου και το δώρο του προς τον Δήμαρχο Αποκορώνου κ. Χαράλαμπος Κουκιανάκη, μια αξιόλογη έκδοσή του, ενός τόμου, με τίτλο «Ελληνικό», περιεχόμενο του οποίου κυρίως ήταν η Μικρασιατική καταστροφή.

Τον Εσπερινό τίμησαν με την παρουσία τους εκτός του Μητροπολίτου, ο Δήμαρχος Αποκορώνου κ. Χαράλαμπος Κουκιανάκης, ο πρόεδρος της Παγκρητίου Ενώσεως Αθηνών κ. Γιώργος Μαριδάκης, ο Γενικός Διευθυντής του Ιδρύματος Ελ. Βενιζέλος κ. Νίκος Παπαδάκης και οι πρώην Βουλευτές κ. Σήφης Μιχελογιάννης και κα. Βάλια Βαγιωνάκη. Στη συνέχεια, στην ταβέρνα «Ιπποκορώνιο» έγινε τιμητική εκδήλωση για τον συνταξιούχο ιερέα του Νίππου Αιδεσιμότατο Μιχάλη Χριστουλάκη για την πολυετή προσφορά και διακονία του στο χωριό του. Την εκδήλωση παρουσίασε ο συγχωριανός του κ. Βαγγέλης Κακατσάκης με αρκετούς ομιλητές που αναφέρθηκαν με τα καλύτερα λόγια για το Σεβαστό Ιερέα. Ο Σεβασμιότατος κ.κ. Δαμασκηνός του δώρισε ένα σταυρό και ο Δήμαρχος αναμνηστική πλακέτα, με αναφορές στη προσφορά του. Ακολούθησε πλούσιο κέρασμα προσφορά του τιμώμενου.

Ειρηναία 2019

Στις 22 Αυγούστου το απόγευμα της Πέμπτης και ώρα 7.30 μ.μ. ο Σύλλογος των Παιδοχωριανών Αττικής, το κοινωφελές Ίδρυμα Αγία Σοφία, ο Δήμος Αποκορώνου και η Ομοσπονδία Αποκορώνου πραγματοποίησαν τα Ειρηναία 2019 στο Νεροχώρι, χωριό του Μακαριστού Ειρηναίου Γαλανάκη. Μετά τον εσπερινό έγινε η εκδήλωση -αφιέρωμα- στα 40 χρόνια προσφοράς του Κοινωφελούς Ιδρύματος με κεντρικό ομιλητή το δάσκαλο και ταμιά του Ιδρύματος κ. Πέτρο Πανηγυράκη. Χαιρετισμό απεύθυναν οι διοργανωτές: από το Δήμο ο Δήμαρχος κ. Χαράλαμπος Κουκιανάκης, από το Σύλλογο ο κ. Παντελής Μαριακάκης, από την Ομοσπονδία ο κ. Γιάννης Τερεζάκης, ο Βουλευτής κ. Μανούσος Βολουδάκης, από την οικογένεια ο κ. Μιχάλης Γαλανάκης ανηψιός του τιμώμενου και από το Ίδρυμα ο Σεβασμιότατος κ.κ. Δαμασκηνός. Την εκδήλωση τίμησαν με την παρουσία

Από τα Ειρηναία 2019

τους, εκτός των διοργανωτών, ο Βουλευτής Χανίων κ. Μανούσος Βολουδάκης, η πρώην Βουλευτής κα. Βάλια Βαγιωνάκη, ο Γενικός Διευθυντής του Εθνικού Ιδρύματος Ελ. Βενιζέλος κ. Νίκος Παπαδάκης, οι πρώην Δήμαρχοι Γρηγόρης Μαρκάκης και Στέλιος Μιχελάκης, οι Γενικοί Διευθυντές της Ορθόδοξης Ακαδημίας Κρήτης ο πρώην κ. Αλέξανδρος Παπαδερός και ο νυν κ. Κωνσταντίνος Ζορμπάς. Το συντονισμό της εκδήλωσης είχε ο κ. Σταύρος Νικηφοράκης. Ακολούθησε κέρασμα.

Αποκαλυπτήρια προτομής

Στις 18 Αυγούστου στην πλατεία του Νίππου έγιναν τα αποκαλυπτήρια προτομής του ήρωα Ανθυπολοχαγού πεζικού [ΠΖ] Ιωάννη Κουρομιχελάκη που σκοτώθηκε ηρωικά μαχόμενος σε μια σημαντική μάχη του Ελληνικού στρατού, στις 25 Αυγούστου 1921, στην κορυφή του Καλέ Γκρότο στη Μικρά Ασία. Την εκδήλωση διοργάνωσαν ο Δήμος Αποκορώνου, η 5^η

Από τα αποκαλυπτήρια της προτομής του Ιωάννη Κουρομιχελάκη

Ταξιαρχία Πεζικού «V Μεραρχία Κρήτης», το Εθνικό Ίδρυμα Ελευθέριος Βενιζέλος και η οικογένεια Ιωάννη Κοτσιφάκη. Τον συντονισμό της εκδήλωσης είχε ο κ. Βαγγέλης Κακατσάκης που παρουσίασε με ξεχωριστό τρόπο. Μετά την επιμνημόσυνο δέηση και τις καταθέσεις στεφανιών, κεντρικός ομιλητής ήταν ο εκπρόσωπος της διεύθυνσης ιστορίας στρατού κ. Αθανάσιος Γκάμας που όπως ανέφερε στη μάχη αυτή, 70 χιλιόμετρα πριν την Άγκυρα, ο ήρωας Ιωάννης Κουρομιχελάκης έπεσε ηρωικά μαχόμενος κάνοντας στο ακέραιο το καθήκον του, υπηρετώντας το 542 Σύνταγμα Ευζώνων. Παρέμβαση στην εκδήλωση έκανε και ο κ. Νίκος Παπαδάκης Γενικός Διευθυντής του Ιδρύματος Ελευθέριος Βενιζέλος υπογραμμίζοντας ότι οι μάχες αυτές ήταν στις κορυφαίες πολιτικές επιλογές του Ελευθερίου Βενιζέλου. Από την οικογένεια μίλησε και ευχαρίστησε η κα. Χρυσούλα Κοτσιφάκη. Στη συνέχεια όλοι οι παρευρισκόμενοι δέχτηκαν την πλούσια φιλοξενία της οικογένειας.

Γιάννης Τερεζάκης
Αύγουστος 2019

Η εκδρομή των Αποκορωνιωτών στην Καρυά Φθιώτιδας

Με μεγάλη επιτυχία πραγματοποιήθηκε και φέτος η προγραμματισμένη εκδρομή-εκδήλωση των Αποκορωνιωτών, στις 30 Ιουνίου 2019, στην Καρυά Λοκρίδας, Φθιώτιδας.

Όπως και παλαιότερα, την εκδήλωση διοργάνωσε ο Σύλλογος Φρεδιανών Αττικής «Η Ευαγγελίστρια» με τη συνεργασία της Ομοσπονδίας Σωματείων Αποκορώνου Χανίων.

Δυο πούλμαν με εκδρομείς ξεκινήσαμε νωρίς το πρωί της Κυριακής, 30-6-2019, για τον προορισμό μας με ενδιάμεση στάση στα Καμένα Βούρλα.

Ο καιρός ήταν άριστος με ελαφρό αεράκι και έτσι απολαύσαμε τον καφέ μας στις παραλιακές καφετέριες και περπατήσαμε στους δρόμους της όμορφης λουτρόπολης.

Συνεχίσαμε την πορεία μας προς την Καρυά, η οποία απέχει δέκα χιλιόμετρα από τα Καμένα Βούρλα και είναι χτισμένη σε υψόμετρο 760 μέτρων, στις πλαγιές του όρους Καλλίδρομο. Καταπληκτικές εικόνες χόρταιναν τα μάτια μας. Το βουνό υψωνόταν υπερήφανο πάνω από τα κεφάλια μας με την πυκνή καταπράσινη βλάστηση, ενώ από τη δεξιά μας πλευρά, από τα ξέφωτα του δρόμου, ξεπηδούσαν μαγικές εικόνες της θάλασσας και του κάμπου με τα παραθαλάσσια χωριά, ως πέρα τις ακτές της Εύβοιας, να τα καϊδεύει το χαλαρό κυματάκι.

Φθάνοντας στο μικρό χωριό, το μπαλκόνι του Καλλίδρομου, ξεπεζέψαμε στην όμορφη πλατεία του, που κάλυπταν με τον ίσκιο τους μεγάλα πλατάνια, όπου μας περίμεναν στρωμένες «οι τάβλες». Ο πρόεδρος του Συλλόγου Φρεδιανών κ. Μανώλης Ι. Μακρινδάκης με το «επιτελείο»

του, τον αρχιμάγειρα Νίκο Τζιτζικαλάκη και τους βοηθούς του Κατερίνα Μακρινδάκη σύζ. του Μανώλη, Μανώλη Γ. Μακρινδάκη και το γιο του Μιχάλη, που είχαν πάει από τα ξημερώματα για να στήσουν τα καζάνια για το βράσιμο του κρέατος και την υπόλοιπη προετοιμασία.

Εδώ είχαμε την ευκαιρία να περπατήσουμε στα γραφικά σοκάκια του χωριού, να ανάψουμε ένα κερί στην πολιούχο εκκλησία της Αγίας Τριάδας και να επισκεφθούμε το καταπληκτικό λαογραφικό του μουσείο, στο οποίο μπορεί κανείς να θαυμάσει πάρα πολλά εκθέματα του παλιού καιρού

όπως παραδοσιακές ενδυμασίες, αργαλειό, παλιά υφαντά του αργαλειού, εργαλεία περασμένων επαγγελματιών, σκεύη οικιακής χρήσεως κ.α.

Καθίσαμε στις τάβλες και άρχισε το σερβίρισμα του ορεκτικού που ήταν παραδοσιακός τάκος, ελιές, κουκιά και κρασί. Συμπληρωματικά, σερβιρίστηκε ωραία ντόπια παραδοσιακή χορτοτυρόπιτα, προσφορά του τοπικού Συλλόγου και της πρόεδρου του, ενώ το Κρητικό μουσικό συγκρότημα του Γιάννη Μακρινδάκη - Αντώνη Μαθιουδάκη, με καταγωγή από το Ρέθυμνο, είχε ήδη λάβει θέσεις και μας διασκεδάζε.

Σ' αυτό το σημείο σταμάτησαν τα όργανα και ο πρόεδρος του Συλλόγου Φρεδιανών κ. Μακρινδάκης πήρε το μικρόφωνο, κάλεσε κοντά του την πρόεδρο του τοπικού Εξωραϊστικού Συλλόγου «Η Αγία Τριάδα», κ. Παναγιώτα Ροϊνά η οποία απύθηνε καλωσόρισμα στους εκδρομείς και ευχή-

θηκε καλή διασκέδαση. Δεν παρέλειψε να αναφέρει πως επιλέξαμε το ωραίο χωριό για την εκδήλωση και ευχαρίστησε την πρόεδρο για τη σημαντική συνδρομή του τοπικού Συλλόγου και των κατοίκων στη διοργάνωση της όλης εκδήλωσης. Παίρνοντας το λόγο, η κ. Ροϊνά μας καλωσόρισε και ευχήθηκε να περάσουμε μια ευχάριστη ημέρα κοντά τους.

Ο πρόεδρος της Ομοσπονδίας Σωματείων Αποκορώνου κ. Γιάννης Τερεζάκης καλωσόρισε με τη σειρά του τους εκδρομείς και ευχαρίστησε την πρόεδρο και τους κατοίκους για τη βοήθειά τους. Τέλος παρέδωσε στην πρόεδρο σαν αναμνηστικό δώρο, ένα αντίτυπο του βιβλίου «Λαϊκή μουσική παράδοση και καλλιτέχνες του Αποκορώνου».

Ο Μανώλης Μακρινδάκης της χάρισε ένα τόμο του βιβλίου του «Ο Φρες Χανίων στο διάβα των αιώνων», ενώ ο πρώην πρόεδρος της Ομοσπονδίας κ. Γιώργος Γιακουμινάκης ένα αντίτυπο του βιβλίου του «Με μαντινάδες τραγουδώ, με ρίμες σας δηγούμαι».

Με τη λήξη των χαιρετισμών άρχισε το σερβίρισμα του βραστού και του πιλαφιού που ήταν γευστικότερα και τα απόλαυσαν εκδρομείς και ντόπιοι. Το κέφι ανέβαινε με τη βοήθεια του φρεδιανού κρασιού που έρρεε άφθονο στα ποτήρια όλων και σε λίγο μικροί και μεγάλοι μπήκαν στο χορό, αφού προηγήθηκαν οι πρόεδροι και τα μέλη του

Δ.Σ. του Συλλόγου και της Ομοσπονδίας. Σε κάποιο σημείο το συγκρότημα τιμώντας την μουσική παράδοση του τόπου άρχισε να παίζει δημοτικά τραγούδια και η κ. πρόεδρος με τη συνοδεία μελών του συλλόγου της και ντόπιων χόρευε χορούς της Ρούμελης. Η ευθυμία και η καλή διάθεση είχε γενικευτεί αλλά δυστυχώς η ώρα έτρεχε πολύ γρήγορα. Ο κύκλος των εδεσμάτων συνεχίστηκε με καρπούζι και έκλεισε με ντόπιο μπακλαβά, προσφορά επίσης της πρόεδρου του τοπικού Συλλόγου.

Σε λίγο επιβιβαστήκαμε στα πούλμαν και πήραμε το δρόμο της επιστροφής. Σταματήσαμε για λίγο στο πολύ παλιό μοναστήρι της Μεταμόρφωσης του Σωτήρος, όπου ξεναγηθήκαμε και ανάψαμε το κερί μας και επιστρέψαμε στην Αθήνα πλήρως ικανοποιημένοι. Άλλη μια εξόρμησή μας είχε στεφθεί με απόλυτη επιτυχία.

Γιώργος Γιακουμινάκης

Αυτοί που φεύγουν...

Πέθανε στις 16 Ιουλίου 2019, στα Χανιά, η **Μαργαρίτα Βλοντάκη**, το γένος Φρεσκάκη, ετών 92, και ετάφη στο νεκροταφείο του Προφήτη Ηλία στους Αρμένους. Η Μαργαρίτα ήταν μητέρα του Γιώργου και της Πόπης.

Πέθανε στις 20 Ιουλίου 2019, στους Αρμένους, η

Ειρήνη Χαιρετάκη, το γένος Σχοινάκη, ετών 96. Η νεκρώσιμος ακολουθία εψάλη στον Ιερό Ναό του Αγίου Νικολάου και ετάφη στο νεκροταφείο του Προφήτη Ηλία στους Αρμένους. Η Ειρήνη ήταν χήρα του Βασίλη Χαιρετάκη και μητέρα του Αναστάσιου και του Μανούσου.

Πέθανε στις 3 Σεπτεμβρίου 2019 η

Ευαγγελία Τσιούτσια, το γένος Παντερμάκη, ετών 83. Η νεκρώσιμος ακολουθία εψάλη στον Ιερό Ναό του Αγίου Νικολάου και ετάφη στο νεκροταφείο του Προφήτη Ηλία στους Αρμένους. Η Ευαγγελία ήταν χήρα του Παύλου Τσιούτσια και μητέρα της Χαρίκλειας και του Σωτήρη.

Πέθανε στις 9 Αυγούστου 2019, στην Τρίπολη, ο **Γεώργιος Κουντάνης** και ετάφη στην Βυτίνα. Ο Γεώργιος ήταν σύζυγος της Μαίρης Πριπάκη και πατέρας του Ηλία.

Σε όλους τους φίλους του συζύγου μου, **Εμμανουήλ Βολανάκη**, είμαι στην δυσάρεστη θέση με πόνο στην καρδιά να σας ενημερώσω ότι μετά από 19 χρόνια πάλης με τον καρκίνο έφυγε σαν παλικάρι όπως ήταν σε όλη του την ζωή στις 5 Αυγούστου 2019. Μεγάλο το κενό που άφησε στις καρδιές μας. Σας ευχαριστούμε για την παρέα που του κρατούσατε όλα αυτά τα χρόνια και ευχόμαστε υγεία και χαρά σε όλους.

Η σύζυγος, **Τζέννη Βολανάκη**

Η «Ελευθερόπολις» εκφράζει τα θερμά της συλλυπητήρια σε όλους τους συγγενείς.

Δωρεές στην Ενορία Αρμένων

Προσέφεραν στην ενορία Αρμένων: **Οι αδελφοί Μανώλης και Αλέκος Τερεζάκης 60€, η Φανή Καλούδη 100€, οι οικογένειες Χαιρετάκη Αναστασίου, και Μανούσου 200€, Τερεζάκη Πελαγία του Ιωάννου 50€, η σύζυγος του Γεωργίου Κονάδη και τα αδέρφια της Παναγιώτης και Ελισάβετ Πριπάκη 200€, ο Ιωάννης Παπαδάκης (Δροσοσταλιά) 100€.**

Το εκκλησιαστικό συμβούλιο τους ευχαριστεί όλους.

Εις μνήμην

Χαίρομαι να παίρνω τη μικρή αυτή εφημερίδα και να διαβάζω, συν τοις άλλοις, κάθε φορά, και κάποιες προσωπικές αναφορές.

Είναι κι αυτό, το μικρό-μεγάλο της, να απελευθερώνει απ' τον ατομικό εγκλωβισμό τις μικρές-μεγάλες μας ζωές, κοινωνώντας τις.

Μια μοιρασιά βιωμένων συναισθημάτων και ζωτικής επικοινωνίας.

Χαίρομαι που βρίσκω κείμενα άξια, από πρώτο χέρι, και για το **Γιώργο Νικητάκη**, ο οποίος υπήρξε βαφτισιμιός του Γιάννη Γεωρ. Παυλάκη (του πατέρα μου).

Αναρωτιόμουν πως να αποσιωπηθεί η προσωπικότητα που υπήρξε, σαν άνθρωπος και μαθηματικός.

Με το πραγματικό μας φευγικό απ' τους Αρμένους, και η ανθρώπινη τοπική επικοινωνία, αρκέστηκε σε κάποιες καλοκαιρινές επαφές, καθώς, εκτός των άλλων, ο πατέρας μου είχε μεγάλη και αγωνιστική φιλία με τον πατέρα του Γιώργου Νικητάκη. Θυμάμαι μια τέτοια επίσκεψη καλοκαιριού στο σπίτι τους, όπου η φιλοξενία, η εγκραδιστικότητα και η χαρά (όπως και η προσφορά γεύματος), ξεχείλιζαν. Κι εμένα «φάε Έλση», μου έλεγαν. «Φάε, γιατί δεν τρως;». Κι εγώ, πως τρώω ψέλλιζα, ενώ κοιτούσα με απελπισία το πιάτο μου, που ήταν σα να γέμιζε.

Πεθαίνοντας, έπλεξε ο βαφτισιμιός για το ντάντο του -όπως τον έλεγε- το εγκώμιό του, σ' αυτή την ιδιαίτερη εφημερίδα, γράφοντας στο τέλος με κεφαλαία ΑΘΑΝΑΤΟΣ.

Παρά την όποια διαφορά ηλικίας, και την απόσταση, οι δυο τους διατήρησαν μέχρι τέλους, τη σχέση αγάπης και αλληλοεκτίμησης.

Πέρα από την προσωπική αγάπη όμως, αθάνατος; Όχι μόνον αυτός. Είναι κι άλλοι.

Χωρίς πολλές αναλύσεις, που ίσως και να μη χρειάζονται πάντα, γιατί οι άνθρωποι που αγωνίστηκαν πολύ βασανίστηκαν

(φυλακίστηκε επίσης και εξορίστηκε) -το πλήθος αυτών- αρκείται σε κάποια λόγια, μισά, σκόρπια, επαναλαμβανόμενα. Μετά απ' αυτά, υπάρχει σιωπή· πολύ απαραβίαστη σιωπή που, σαν όλοι να επιβαλλόταν να αρκεστούν σ' αυτήν.

Φύγαμε, γιατί ότι και να γινόταν, και δεν ανακάλυπταν τους υπεύθυνους, πάντα δυο-τρία άτομα πιάνανε, κι ας μην ήξεραν. Ανάμεσα σ' αυτά ήταν κι ο πατέρας μου, σύμφωνα με τα λόγια της μητέρας μου Ειρήνης Καλλιβρετάκη. Και στην Αθήνα όμως, δε μας έλειπαν οι ξαφνικές «επισκέψεις». Παιδάκι μικρό με ρώτησαν και τους είχα δείξει (!) το σπίτι μας...

Ο **Γιάννης Παυλάκης**, όπως όλοι οι μεγαλύτεροι -κι απ' αυτούς κάτι μαθαίνω κι εγώ- είναι απ' τους λίγους που δεν υπέγραψαν, με όλες τις συνέπειες. Τα συζητήσιμα ιδανικά τότε, που σήμερα και στοιχειωδώς υπολείπονται. Κοιτάζοντας τις φωτογραφίες απ' τη φυλακή, η διαύγεια του γιού μου απορούσε: γιατί οι άλλοι φαίνονται καλά, ενώ ο παππούς μοιάζει τόσο άσχημα;

Η απάντηση είναι, γιατί δεν υπήρξε μόνο, ένας φυλακισμένος ή μόνο ένας εξόριστος.

Όλοι οι ξένοι που τους βλέπουν στη συνέχεια (όσοι αγωνιστές απ' αυτούς επέζησαν για να τους δουν), να συνομιλούν, να παίζουν τάβλι, να χορεύουν (ήταν έξοχος χορευτής), δεν ξέρουν, ότι απόλυτα λυτρώνονται απ' το ακραίο-βίαιο παρελθόν, μόνο με το φυσικό τους τέλος.

Κλείνοντας, θέλω να δανειστώ τον τελευταίο λόγο του αγαπημένου του βαφτισιμιού (κι ας είναι καλό το μακρινό ταξίδι) του Γιώργου Νικητάκη.

Γιάννης Παυλάκης (1921-2000) ΑΘΑΝΑΤΟΣ.

Σας χαιρετώ

Έλση Παυλάκη

Συνέχεια από τη σελίδα 9

Από το χωριό μας ξεκίνησαν οι μικροί μας φίλοι με στόχο τον τερματισμό στον Στύλο, συνοδευόμενοι από κάποιον ενήλικα. Η συμμετοχή ήταν ιδιαίτερα ικανοποιητική και όλοι ανυπομονούσαν για την έναρξη. Η έναρξη στήθηκε απέναντι από την εκκλησία του Αγίου Νικολάου, ανάμεσα από την Δροσοσταλιά και την Καρυδιά. Το πέρασμα τους έκαναν και οι «μεγάλοι» δρομείς από

τους Αρμένους, ερχόμενοι από τον Τζιτζικα και με κατεύθυνση προς το Νιο Χωριό, όπου έκαναν και παράκαμψη και πήγαν από την πίσω πλευρά, διασχίζοντας τον ποταμό. Παρουσία όλων των συλλόγων του Αποκόρωνα που συμμετείχαν στην συνδιοργάνωση του 8ου Κοιλιάρη RUN, πραγματοποιήθηκε στον Στύλο απονομή μεταλλίων στους επιτυχόντες των 13,5 ΧΛΜ, 6 ΧΛΜ, 3,5 ΧΛΜ και 500 μέτρων. Το πρόγραμμα είχε ως εξής:

ΕΙΔΟΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	ΔΙΑΔΡΟΜΗ	ΕΙΔΟΣ ΑΘΛΗΣΗΣ	ΑΠΟΣΤΑΣΗ
ΑΓΩΝΑΣ ΔΡΟΜΟΥ	ΚΑΛΥΒΕΣ - ΑΡΜΕΝΟΙ - ΝΙΟ ΧΩΡΙΟ - ΣΤΥΛΟΣ	ΤΡΕΞΙΜΟ	13,5 ΧΛΜ
ΦΥΣΙΟΛΑΤΡΙΚΗ ΔΙΑΔΡΟΜΗ	ΝΙΟ ΧΩΡΙΟ - ΣΤΥΛΟΣ	ΠΕΡΠΑΤΗΜΑ - ΤΡΕΞΙΜΟ	6 ΧΛΜ
ΜΑΘΗΤΙΚΟΣ ΦΥΣΙΟΛΑΤΡΙΚΟΣ ΔΡΟΜΟΣ - ΠΕΡΙΠΑΤΟΣ	ΑΡΜΕΝΟΙ - ΣΤΥΛΟΣ	ΠΕΡΠΑΤΗΜΑ - ΤΡΕΞΙΜΟ ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ - ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ & ΓΟΝΕΙΣ	3,5 ΧΛΜ
ΣΥΜΜΕΤΟΧΙΚΗ ΔΙΑΔΡΟΜΗ	ΣΤΥΛΟΣ	ΠΕΡΠΑΤΗΜΑ - ΤΡΕΞΙΜΟ	500Μ

Αρμενιανά ομοιοκατάληκτα ΔΕΝΔΡΟΦΥΤΕΥΣΗ

Στο '47 βρισκόμαστε
θερίζει η ελονοσία
στα φύλλα του ευκάλυπτου,
κρύβει η ανοσία.

Εις το σχολείο αποφάσισαν
δενδρύλλια να φυτέψουν
τον Αρμενιανό τον πληθυσμό,
έτσι να προστατέψουν.

Η Υακίνθη πρότεινε
ευκάλυπτους να βάλουν
και την ελονοσία απ' το χωριό,
μόνιμα ν' αποβάλουν.

Δυο ομάδες δημιούργησαν,
γρήγορα να τελειώσουν,
στο δρόμο το Νιοχωριανό
μη μείνουν και βαλτώσουν.

Επικεφαλής τση μιας μεριά:
ο Γεράσιμος τση Ντερμιτζομαρίας
και τσ' άλλης, ο Γιάννης
ο μεσαίος γιός, τση Προεστομαρίας.

Τσάπες, ευκάλυπτους πήρανε
και για δουλειά κινούσαν
τη γραι-Φυθειά διαβαίνανε
και σιγοτραγουδούσαν.

Ο Γιάννης που ήταν άξιος
μ'ούλη του τη παρέα,
νωρίς- νωρίς τελειώσανε,
την κάνανε ωραία.

Χωρίς να πάρουν άδεια
τα «όπλα» τους επήραν
και μια και δυο εφύγανε
στον Άη-Νικόλα πήγαν.

Στοι σκαλωσιές¹ ανέβηκαν
και βρήκαν «πολεμίστρες»
τσι τσάπες όπλα έκαναν
κι άρχισαν τρελίτσες.

Οι άλλοι όταν επέστρεφαν
ακούσανε το Γιάννη:
Άλτ όποιος κουνηθεί
αμέσως θα ποθάνει!

Η Υακίνθη τάκουσε
κι απάντησε στο Γιάννη:
Αύριο Προεστάκη θε να δω
αν φέρεις παντελόνια
με τον παπά θα μετρηθείς
σε μαρμαρένια αλώνια!

Την άλλη μέρα μετά την προσευχή
τον έβγαλε στη σέντρα:
Κυρία, μου τελειώσαν,
δεν είχα άλλα δένδρα!

Εχύμηξέ του ο παπάς
να τον κατασπαράξει

1. Ο ναός τότε ήταν υπό κατασκευή και θύμιζε εργοτάξιο. Είναι αυτονόητο ότι ήταν εξαιρετικά επικίνδυνο μικρά παιδιά, να χρησιμοποιούν τις σκαλωσιές των εργαζόμενων, οι οποίες μάλιστα έφθαναν σε μεγάλο ύψος.

κι ο Γιάννης για να προστατευθεί
εμπήκε μέσ' την τάξη.

Γύρω απ' τα θρανία έτρεχε
ο γεις ξοπίσω απ' τον άλλο
και ο Γιάννης αποφάσισε
να κάνει κάτι άλλο:

Ανέβηκε και δρασκελίζε
θρανίο το θρανίο,
ακάθεκτο πιο πίσω του
ερχόταν το θηρίο.

Αλαφιασμένοι έτρεχαν
απάνω στα θρανία
και ξάφνου θαύμα έγινε
κι άλλαξε η ταινία.

Τα ράσα του ο παπάς επάτησε
ψηλά εις τα θρανία
και εγκρεμοσακίστηκε
χάμω σε μια γωνία.

Σ' ένα μικιό Αρμενιανό
και συνονόματ' του
πολύ λίγο αργότερα
έσβηνε το θυμό του.

Την κεφαλή του τούχωσε
σ' ένα βαρέλι ασβέστη
και το παιδί απ' το φόβο του
απάνω του εκέστη.

Ο Γιάννης εν τω μεταξύ
έφυγε και άφαντος εγίνη

τρέμει την τρέλα του παπά
δεν ξέρει τι να γίνει.

Τρεις μέρες απουσίασε
ο Γιάννης απ' το σχολείο
μα εν τω μεταξύ μαλάκωσε
το φοβερό θηρίο.

Φαίνεται πως μετάνιωσε
να κάνει το ραβδούχο,
σκαιά να συμπεριφέρεται
σε ένα αριστούχο.

Πλησίασε μωρέ Γιαννιό
και δεν θα σε πειράξω
και θέλω κάτι να σου πω
το κλίμα για ν' αλλάξω.

Κοντολογίς του ζήτησε
να τον κάνει ψάλτη,
μα ο Γιάννης την ήθελε γερή
την εδική του πλάτη.

Γιάντα δεν θέλεις Γιάννη μου
γιάντα δεν θες παιδί μου;
Δεν θέλω άλλα βάσανα,
παπά, στην κεφαλή μου!

Οι ιερές που του 'γιναν
πιο πάνω παραινέσεις,
με χρόνους μετατράπηκαν
εις την ψυχή του ενέσεις.

Ιεροψάλτης, πολύ αργότερα,
έγινε-κοντά στην εκκλησία-
χωρίς αυτόν δεν γίνεται
καμία λειτουργία.

Ακόμη μέχρι σήμερα
κάνει όλες τις εργασίες
σαν έφηβος εργάζεται
επί δεκαετίες.

Τιμώ σε και θαυμάζω σε,
μπάρμπα Προεστογιάννη
που παίρνεις πάντα άριστα
σε ό,τι έχεις κάνει!

Θεέ μου Μεγαλοδύναμε
τα χρόνια σου να φθάσω
και στη σπιρτάδα του μυαλού
να ζήσω να σου μοιάσω.

Ο «Τζίτζικας» πηγή έμπνευσης

Ιούλιος 2019, με αρκετή ζέση, και από τις πρώτες ώρες της ημέρας πολλοί καταφεύγουν στα πλατάνια και τα νερά του «Τζίτζικα» για λίγη δροσιά. Όμως, κάποιιοι πηγαίνουν εκεί και για άλλους λόγους. Όπως ο Παντελής, που βρίσκει το μέρος ιδανικό και για έμπνευση. Είναι γιος του Μάριου Λούπου και της Ελπίδας Χριστοδουλάκη, κόρης του παλιού, παραδοσιακού ράφτη των Αρμενίων, Μιχάλη Χριστοδουλάκη, που είχε σπίτι και «ραφείο» στη «Γρε-Φυτειά».

Τον νέο, με τις αρμενιανές ρίζες, τον βρήκα εκεί, παρέα με την όμορφη σύντροφό του, την Μπίρτε, να εργάζεται στον υπολογιστή του, εν αναμονή και του «διπλού ελληνικού», που είχε παραγγείλει και δεν άργησε να έρθει.

Στα πρώτα λόγια που ανταλλάξαμε, ο Παντελής μου αποκάλυψε ότι τα τελευταία χρόνια επισκέπτεται τον Τζίτζικα, γιατί το φυσικό του περιβάλλον τον εμπνέει στις επιστημονικές του εργασίες. Εκεί, όπως μου είπε, έχει συγγράψει και μέρος της μεταπτυχιακής του διατριβής, με θέμα *Marketing and Business Analytics*, με την οποία και απέκτησε το διδακτορικό του,

τον Αύγουστο του 2018, από Πανεπιστήμιο του Σικάγου. Σήμερα, ως Επίκουρος Καθηγητής, διδάσκει το συγκεκριμένο θέμα στο Πανεπιστήμιο της Καλιφόρνιας. Και δηλώνει με έμφαση ότι το κατάλληλο περιβάλλον, ανθρώπινο αλλά και φυσικό, είναι το πλαίσιο μέσα στο οποίο μπορεί να εμπνευστεί, να αναπτυχθεί και να δημιουργήσει ο άνθρωπος! Κι εγώ, το μόνο που μπορούσα να τον συμβουλευτώ ήταν να επισκέπτεται συχνά το χωριό μας και να πίνει τον καφέ του κάτω από τα πλατάνια και δίπλα στα κρύα και γάργαρα νερά του «Τζίτζικα». Αυτός να εμπνέεται και να δημιουργεί, κι εμείς να καμαρώνουμε. Για το χωριό μας και τα νεοβλάσταρά του!

Μ.Π.

Η γιορτή της Παναγίας

Έφτασε και φέτος ο Αύγουστος, με τη γιορτή της Παναγίας στο κέντρο της «καρδιάς» του. Πολλοί οι πιστοί, που ήρθαν να προσκυνήσουν τη Χάρη Της, να ζητήσουν τη βοήθειά Της ή να Την ευχαριστήσουν για ό,τι τους έδωσε. Πολλές και οι αρτοκλασίες, πολλές λαμπάδες και αμέτρητα κεριά. Η Κοίμηση της Θεοτόκου είναι πάντα μια μέρα θείας κατάνυξης, προσευχής και περισυλλογής. Όμως, παράλληλα με τα θρησκευτικά δρώμενα, είναι και μέρα αντάμωσης φίλων, γνωστών και συγγενών, που ανταμώνουν κάθε χρόνο, ανταλλάσσουν νέα τους και *καίρονται χαρά μεγάλη* για τη συνάντηση και την κουβεντούλα τους. Παρών, όμως, και ο φωτογραφικός φακός, που απαθανάτισε σκηνές από τον Εσπερινό και τη γιορτή της Κοίμησης, ανήμερα της Παναγίας. Ορίστε ένα δείγμα της καταγραφής:

Ν.Π.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ

Η **Αγγελική Αβερκάκη** κόρη του Γιώργου και της Χαρίκλειας, σύζυγος του **Βασίλη Αγγελάκη** γέννησε στις 11 Ιουλίου ένα υγιέστατο αγοράκι. *Του ευχόμαστε να τους ζήσει, να είναι υγιές και καλότυχο. Ομοίως, ευχόμαστε και στα αδερφάκια του, Νικόλα και Λυδία.*

ΔΩΡΕΕΣ ΣΤΗΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΜΑΣ

Το περασμένο τρίμηνο λάβαμε από τους αγαπητούς αναγνώστες τα παρακάτω ποσά ως οικονομική ενίσχυση της εφημερίδας μας. Τους ευχαριστούμε όλους θερμά.

Βιριράκη Δημοσθένη και Μαρινάκη Αθηνά	Αθήνα	50
Ντίλη Αικατερίνη	Χανιά	30
Τσισημένιακη -Καβρουλάκη Μαρία	Αυστραλία	100
Γιανναράκη Μανώλη	Καλύβες	20
Δεωνά Αβέρκιο	Αθήνα	20
Λαγαράκη Νίκο	Αθήνα	20
Σπερελάκη-Τσιτσιρίδη Κλαίρη	Χανιά	50
Παπαδάκη Γιάννη του Ματθαίου	Αθήνα	20
Παπαδάκη Μαρία Χριστοδουλάκη	Αθήνα	20
Ελπίδα	Αθήνα	50
Πιπεράκη Μανώλη	Αθήνα	30
Πιπεράκη-Σιώρη Μαίρη	Αθήνα	20
Πατσουράκη Ευτύχη	Χανιά	20
Πανηγυράκη Δημήτρη	Χανιά	20
Πανόπουλο Γιώργο	Αθήνα	30
Νικολάου-Καλλιβρετάκη Ευαγγελία	Χανιά	20
Ζωγραφάκη-Παπαγιαννάκη Νίτσα	Χανιά	20
Σολινταδάκη Μανώλη	Χανιά	30
Λεντάρη Σταύρο	Αθήνα	20
Πριπάκη Παναγιώτη	Αθήνα	25
Πριπάκη-Κουρκούτα Ερασμία	Λαμία	25
Πριπάκη-Πατσουράκη Ελισάβετ	Χανιά	25
Τσουβαλάκη-Χριστοδουλάκη Αναστασία	Χανιά	20
Μαραγκουδάκη Ντίνο	Χανιά	30
Λαμπαθάκη Βασίλη	Αθήνα	100
Γαροφαλάκη - Τερεζάκη Μαίρη	Αμερική	100
Προεστάκη Γιάννη	Αθήνα	50
Δαραβέλα Διονύση	Αθήνα	50
Κουρομιχελάκη Λευτέρη	Αθήνα	30
Πατνιωτάκη Σταύρο	Αρμένιοι	60
Καλούδη Στάθη	Αρμένιοι	50
Παπαδάκη Μάνθο του Νίκο		150
Πανηγυράκης Πέτρος	Χανιά	30

Οι οικονομικές προσφορές μπορούν να κατατίθενται στο λογαριασμό GR900110156000015676103433 της Εθνικής Τράπεζας δηλώνοντας στην τράπεζα το όνομά σας, ή να αποστέλλονται με ταχυδρομική επιταγή στη διεύθυνση: Τσακίρακις Γιάννης, Σουλίου 124, 173 42 Αγ. Δημήτριος και στη συνέχεια να ενημερώνετε την εφημερίδα στο τηλέφωνο 210-9916613, για να σας σταλεί η σχετική απόδειξη.